

Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta ja toimenpideohjelmasta vuosille 2025–2030

Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta ja toimenpideohjelmasta vuosille 2025–2030

Mika Junninen

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Oikeusministeriö

CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-400-069-7

ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Valtioneuvoston periaatepäätös järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiasta ja toimenpideohjelmasta vuosille 2025–2030

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2025:7		Teema	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t Kieli	Mika Junninen suomi	Sivumäärä	50

Tiivistelmä

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan Suomen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen strategia päivitetään. Oikeusministeriö asetti 17.10.2023 työryhmän valmistelemaan strategiaa ja siihen liittyvää toimenpideohjelmaa. Strategia ja toimenpideohjelma hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksenä 27.2.2025.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntastrategia ja toimenpideohjelma 2025-2030 määrittää torjunnan strategiset päämäärät ja sisältää niiden toteutumista edistäviä toimenpiteitä.

Strategiset päämäärät, joita edistetään toimenpitein:

- yhteistyö keskeisten toimijoiden välillä on tehokasta ja vakiintunutta,
- rikosten tekijöiden saama hyöty on vähentynyt, rikollinen toiminta vaikeutunut ja sen riskit kasvaneet,
- järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin on estetty,
- rikokselle erityisen alttiissa asemassa olevien henkilöiden suoja on parantunut.

Strategian päämääriä edistävä toimenpideohjelma sisältää 21 toimenpidettä. Toimenpideohjelman toimeenpanoa seuraa ohjausryhmä, joka ryhtyy tarvittaessa valmistelemaan lisätoimenpiteitä (rikollisuuden muuttuessa tai toimenpiteiden vaikuttavuuden tehostamiseksi).

Strategian päämääriä edistävä toimenpideohjelma sisältää 21 toimenpidettä. Toimenpideohjelman toimeenpanoa seuraa ohjausryhmä, joka ryhtyy tarvittaessa valmistelemaan lisätoimenpiteitä.

Toimenpideohjelman toimenpiteet keskittyvät erityisesti viranomaistoiminnan kehittämiseen, analysoidun tiedon hyödyntämiseen ja torjuntayhteistyön laajentamiseen. Lisäksi toimenpiteillä pyritään tehostamaan rikosvastuun toteutumista ja rikoshyödyn menettämistä.

Asiasanat järjestäytynyt rikollisuus, rikoshyöty, poikkihallinnollinen yhteistyö, tiedonvaihto, hallinnollinen torjunta, konfiskaatio, rikosentorjunta, rikostorjunta

ISBN PDF	978-952-400-069-7	ISSN PDF	2490-1172
		Hankenumero	OM080:00/2023

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-069-7>

Strategi och åtgärdsprogram för bekämpning av organiserad brottslighet 2025–2030

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden
2025:7

Tema

Betänkanden
och utlåtanden

Utgivare Justitieministeriet

Författare Mika Junninen

Språk finska

Sidantal

50

Referat

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering ska Finlands strategi mot organiserad brottslighet uppdateras. Justitieministeriet tillsatte den 17 oktober 2023 en arbetsgrupp för att bereda strategin och det tillhörande åtgärdsprogrammet. Strategin och åtgärdsprogrammet godkändes som statsrådets principbeslut den 27 februari 2025.

Strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av organiserad brottslighet 2025–2030 fastställer de strategiska syftena med bekämpningen och innehåller åtgärder som främjar genomförandet av dem.

Strategiska syften som främjas genom åtgärderna:

- samarbetet mellan centrala aktörer är effektivt och etablerat
- den nytta gärningsmännen får har minskat, den brottsliga verksamheten har försvårats och riskerna med den har ökat,
- den organiserade brottsligheten har hindrats från att infiltrera samhällets grundstrukturer
- skyddet av personer som är särskilt utsatta för brott har förbättrats.

Åtgärdsprogrammet som främjar strategins syften innehåller 21 åtgärder.

Genomförandet av åtgärdsprogrammet följs upp av en styrgrupp som vid behov börjar bereda ytterligare åtgärder.

Åtgärderna i åtgärdsprogrammet fokuserar särskilt på att utveckla myndighetsverksamheten, utnyttja analyserad information och utvidga samarbetet för att bekämpa organiserad brottslighet. Dessutom syftar åtgärderna till att effektivisera förverkligandet av straffansvaret och förverkandet av vinning av brott.

Nyckelord

organiserad brottslighet, vinning av brott, sektorsövergripande samarbete, informationsutbyte, administrativ bekämpning, konfiskering, brottsförebyggande, brottsbekämpning

ISBN PDF 978-952-400-069-7

ISSN PDF 2490-1172

Projektnummer OM080:00/2023

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-069-7>

Strategy and action plan to combat organised crime (2025–2030)

Publications of the Ministry of Justice, Memorandums and statements 2025:7		Subject	Memorandums and statements
Publisher	Ministry of Justice, Finland		
Author(s)	Mika Junninen		
Language	Finnish	Pages	50

Abstract

The Programme of Prime Minister Orpo's Government states that Finland's strategy against organised crime will be updated. On 17 October 2023, the Ministry of Justice appointed a working group to prepare the strategy and the associated action plan. The strategy and action plan were adopted as a Government Resolution on 27 February 2025.

The strategy and action plan to combat organised crime (2025–2030) define the strategic goals for organised crime prevention and contain measures to promote their achievement.

The strategic goals advanced by means of the measures are:

- cooperation among the key actors is effective and established,
- the proceeds of crime to offenders have decreased, criminal activities have become more difficult to pursue and the risks entailed have grown greater,
- organised crime infiltration into the basic structures of society has been prevented,
- people who are particularly vulnerable to crime are better protected.

The action plan promoting the goals of the strategy consists of 21 measures. The implementation of the action plan is monitored by a steering group which initiates additional measures when necessary.

The measures under the action plan focus in particular on enhancing the activities of the authorities, utilising analysed data and expanding cooperation in prevention. The measures also strive for more effective enforcement of criminal liability and confiscation of proceeds of crime.

Keywords organised crime, proceeds of crime, inter-administrative cooperation, information exchange, administrative approach, confiscation, crime prevention

ISBN PDF	978-952-400-069-7	ISSN PDF	2490-1172
		Project number	OM080:00/2023

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-069-7>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kansainvälinen viitekehys	10
2.1	Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kansainväliset velvoitteet.....	10
2.2	Järjestäytyneen rikollisuuden käsite.....	12
3	Järjestäytynyt rikollisuus Suomessa	14
3.1	Rikokset.....	14
3.2	Rikoshyöty.....	14
3.3	Ryhmät.....	15
3.4	Ryhmien toimintatapoja.....	18
3.5	Reitit	19
3.6	Järjestäytynyt rikollisuus tulevaisuuden Suomessa	19
4	Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta Suomessa	22
4.1	Rikosoikeudellinen ja hallinnollinen torjunta.....	22
4.2	Torjunnasta vastaavat viranomaiset ja muut toimijat	23
5	Strateginen toiminta-ajatus ja perusperiaatteet	25
6	Strategiset päämäärät ja tavoitteet	26
6.1	Yhteistyö keskeisten toimijoiden välillä on tehokasta ja vakiintunutta.....	26
6.2	Rikosten tekijöiden saama hyöty on vähentynyt, rikollinen toiminta vaikeutunut ja sen riskit kasvaneet.....	28
6.3	Järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin on estetty	29
6.4	Rikokselle erityisen alttiissa asemassa olevien henkilöiden suoja on parantunut ..	31
7	Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma	33
8	Strategian toimeenpano ja seuranta	42
	Liite 1	44
	Liite 2	46
	Lähteet	50

1 Johdanto

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan Suomen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen strategia päivitetään. Strategia ja toimenpideohjelma laaditaan vuosille 2025–2030. Päivitetystä strategiasta ja toimenpideohjelmasta tehdään valtioneuvoston periaatepäätös.

Oikeusministeriö asetti 17.10.2023 työryhmän valmistelemaan strategiaa ja siihen liittyvä toimenpideohjelmaa (hankenumero OM080:00/2023). Työryhmän työskentelyssä hyödynnettiin laajasti viranomaisten tietoja ja tehtiin tiivistä yhteistyötä samanaikaisesti olevien lukuisten ja aihepiiriä sivuavien hallitusohjelmahankkeiden kanssa.

Strategiatyön perustaksi otettiin Yhdistyneiden kansakuntien järjestäytyneen rikollisuuden strategian laadinnan käsikirja,² jonka oppeihin Suomen strategiamalli suuntaa antavasti perustuu. Työssä huomioidaan käsikirjan arvokas ajatus strategian laajuudesta ja rajoitteista.³

Järjestäytyneen rikollisuuden käsitteelle on lukuisia erilaisia määritelmiä, joita käsitellään tarkemmin jaksossa 2.2. Tässä strategiassa järjestynyt rikollisuus ymmärretään sellaisena laaja-alaisena ja mukautuvana ilmiönä, jota ei voida määritellä tarkkarajaisesti, mutta jolle voidaan osoittaa tiettyjä ilmiön torjunnan kannalta merkityksellisiä ominaispiirteitä. Strategisia toimenpiteitä on tarpeellista kohdentaa määritelmien ja ominaispiirteiden mukaisen toiminnan lisäksi sellaiseen toimintaan ja kehityskulkuihin, jotka uhkaavat kehittyä järjestäytyneeksi rikollisuudeksi tai jotka luovat toimintaedellytyksiä järjestäytyneelle rikollisuudelle Suomessa.

1 Hankkeet lueteltu liitteessä 1

2 Organized Crime Strategy Toolkit for Developing High-impact Strategies” (UNODC 2021).

3 Tästä syystä hyvä strategia ei välttämättä ole strategia, joka tekee kaiken, vaan pikemminkin strategia, joka pyrkii realistisiin tuloksiin missä tahansa kontekstissa ja joka pystyy mobilisoimaan ja maksimoimaan resurssien käytön, vaikka ne olisivat suhteellisen rajallisia (UNODC, s.14.)

Suomen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiset päämäärät ovat seuraavat:

1. yhteistyö keskeisten torjuntaan osallistuvien toimijoiden välillä on tehokasta ja vakiintunutta,
2. rikosten tekijöiden saama hyöty on vähentynyt, rikollinen toiminta vaikeutunut ja sen riskit kasvaneet,
3. järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin on estetty ja
4. rikoksille erityisen alttiissa asemassa olevien henkilöiden suoja on parantunut.

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen puuttuminen edellyttää viranomaisten toimintaprosessien tarkastelua ja kehittämistä, toimintaa koskevan lainsäädännön kehittämistä sekä toimivan ja yhteisen strategian luomista ja siihen sitoutumista. Luvussa 6 käydään läpi tarkemmin tavoitteet, joiden avulla strategiset päämäärät pyritään saavuttamaan.

Suomen strategia ja toimenpiteet on useissa kohdin Tanskassa ja Ruotsissa⁴ harjoittajien ja toteutettujen toimenpiteiden kaltaisia. Vastaavuutta on yksittäisten toimenpiteiden sisällön ohella myös torjuntatoimien kestossa ja monipuolisuudessa. Yhteneväisen toimintamallin taustalla on vaikuttavuuden tavoittelu, joka saavutetaan parhaiten kun rikollisuuden torjuntatoimet ovat pitkäaikaisia ja torjunta sisältää useita erityisiä toimenpiteitä, jotka on suunniteltu kohdistumaan laajaan kirjoon rikoksia. Yksittäisissä toimenpiteissä Suomella ja Tanskalla on samankaltaisuutta esimerkiksi seuraavissa toimenpiteissä: talousrikollisuuden torjunta (hallinnollinen torjunta, konfiskaatio, tietojenvaihto, korruption torjunta, yrityspetosten katkaisu), todistajiin kohdistuvan väkivallan ja uhkailun estäminen, valtakunnallisen koordinaation ja toiminnan systemaattisuuden käyttö jengeistä irtautumisen tukemisessa, jne. Suomessa arvioidaan myös oleskelu- ja aluekieltojen tai muiden kokoontumisrajoitusten hyödynnettävyyttä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntakeinona. Suomen ja Ruotsin yksittäiset toimenpiteet ovat samankaltaisia useissa kohdin, kuten esim.: koordinoitu moniammatillinen ja poikkihallinnollinen viranomaisyhteistyö, ennakoivan tilannekuvatoiminnan kehittäminen, tiedonvaihdon parantaminen, ihmisten asenteisiin vaikuttaminen, rikoshyödyn konfiskaation tehostaminen

4 Tanskan ja Ruotsin vaikuttavimmiksi arvioidut torjuntatoimenpiteet esitelty liitteessä 2.

ja viranomaisiin kohdistuvan korruptionriskin torjunta jne. Suomessa on jo aiemmin lisätty vankiloiden turvallisuutta erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden vankien osalta sekä kielletty kahden rikollisryhmän toiminta oikeuden päätöksellä (kolmannen ryhmän kieltokanne on vireillä käräjäoikeudessa) ja parhaillaan valmistellaan aserikoslainsäädännön uudistusta jne.

Suomen toimenpideohjelman valmistelussa harkittiin useita muitakin mm. Ruotsissa ja Tanskassa harkittuja ja/tai toteutettuja toimenpiteitä. Tehdyn työn tuloksia voidaan näiltäkin osin soveltuvassa määrin hyödyntää strategia- ja toimenpideohjelman täytäntöönpanotyössä. Toimenpideohjelman toteuttamista seuraavan ohjausryhmän perustaminen mahdollistaa uusien toimenpiteiden hyväksymisen ja hyväksytyjen toimenpiteiden muokkaamisen tiedon ja toimenpiteiden vaikuttavuuden kehittyessä.

Toimenpiteiden jatkokehitystyössä nyt esitettävien toimien lisäksi tulee seurata toimintaympäristön muutoksia myös strategian jälkeiselle ajalle sekä reagoida tarvittaessa tutkimustiedon karttuessa, esim. tekoälyn vaikutukseen rikollisuuteen, digijättien vastuuseen somealustoilla tapahtuvaan rikollisuuteen, nuorisojengeihin järjestäytyneen rikollisuuden kasvualustana ja sosiaalipoliittisten etuuksien väärinkäytösten ja järjestäytyneen rikollisuuden yhteyteen yms. keskustelua herättäviin aiheisiin.

2 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kansainvälinen viitekehys

2.1 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kansainväliset velvoitteet

Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä Suomi on sitoutunut globaaliin ja kansalliseen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Sopimusten velvoitteiden hoitamiseen Suomi osallistuu lukuisissa Yhdistyneiden kansakuntien ja Euroopan unionin työryhmissä.

Globaalisti laajin järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva sopimus on Yhdistyneiden kansakuntien **Palermion sopimus**. Se sisältää määräyksiä muun muassa rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen, rahanpesun ja lahjonnan saattamisesta rangaistavaksi. Sopimuksessa määrätään myös rahanpesun torjunnasta, henkilön luovuttamisesta toiseen valtioon rikoksen johdosta, keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa, poliisiyhteistyöstä sekä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta. Yleissopimusta täydentää kolme pöytäkirjaa: 1) ihmiskaupan, erityisesti nais- ja lapsikaupan, ehkäisemisestä, estämisestä ja rankaisemisesta, 2) maitse, meritse ja ilmateitse tapahtuvan siirtolaisten salakuljetuksen estämisestä ja 3) ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan estämisestä.

Euroopan unionissa rikollisuuden torjunta on osa vuoden 2009 lopussa voimaan tullutta Lissabonin sopimusta. Lissabonin sopimuksessa jäsenmaat sopivat muun muassa oikeudellisesta yhteistyöstä rikosoikeuden ja poliisiyhteistyön alalla. Oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siihen kuuluu jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen seuraavilla rikollisuuden aloilla: terrorismi, ihmiskauppa sekä naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laitton huumausainekauppa, laitton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus.

Euroopan komission järjestäytyneen rikollisuuden vastainen torjuntastrategia 2021–2025 hyödyntää Europolin vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden uhka-arvion (SOCTA⁵) tietoja. Strategian torjuntaprioriteetteja on neljä:

1. Lainvalvonta- ja oikeusyhteistyön tehostaminen jäsenmaiden kesken prioriteetti sisältää mm. tietojen vaihdon sujuvoittamista ja niiden nopean saatavuuden edistämistä sekä kansainvälisen yhteistyön kehittämistä,
2. Tehokkaat tutkinnat prioriteetissa korostuu järjestäytyneen rikollisuuden rakenteiden hajottaminen ja toimien kohdistaminen painopisteenä oleviin rikoksiin,
3. Järjestäytyneen rikollisuuden tuottamien voittojen eliminointi ja lailliseen talouteen ja yhteiskuntaan soluttautumisen estäminen prioriteetti sisältää mm. vahvan velvoitteen varojen takaisinperinnän ja rahanpesun vastaisten toimenpiteiden vahvistamisen talousrikostutkintaa edistämällä, korruption torjunnan tehostamista ja talouteen ja yhteiskuntaan soluttautumiseen puuttumista,
4. Lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen digiosaamisen varmistamisen prioriteetti korostaa tutkintaa tekevien viranomaisten digitaitojen, välineiden ja osaamisen tärkeyttä rikosten tutkintaprosessissa.

Euroopan unionin neuvoston asettamat järjestäytyneen rikollisuuden kymmenen torjuntaprioriteettia (EMPACT) vuosille 2022–2025 perustuvat Europolin SOCTA:n suositukseen. Torjuntaprioriteeteista kaksi ensimmäistä ovat yleisluonteisempia koko rikollista kenttää koskevia: 1) korkean riskin rikollisverkostot, jotka käyttävät lahjontaa, väkivaltaa, aseita, dokumenttiväärennöksiä ja rahanpesua edistääkseen rikollista toimintaansa, ja 2) rikollisten varojen jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen. Muut torjuntaprioriteetit koskevat yksittäisten rikoslajien torjuntaa, kuten esimerkiksi kyberhyökkäykset, ihmiskauppa, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laitton maahanmuutto, huumekauppa, petokset ja talousrikokset, järjestäytyneet omaisuusrikollisuus, ympäristörikollisuus ja ampuma-aseiden laitton kauppa.

5 Europolin vuonna 2021 julkaiseman järjestäytyneen rikollisuuden tilannekuvan (SOCTA)¹² mukaan lähes 40 prosenttia EU:ssa toimivista rikollisverkostoista on mukana laittomien huumeiden kaupassa. Noin 60 prosenttia EU:ssa toimivista rikollisverkostoista käyttää väkivaltaa osana rikollista liiketoimintaansa. Korruption käyttö ja laillisten yritysraakenteiden väärinkäyttö ovat vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden keskeisiä piirteitä Euroopassa. Kaksi kolmasosaa rikollisista käyttää korruptiota säännöllisesti. Yli 80 % rikollisverkostoista käyttää laillisia liiketoimintarakenteita. Seuraavaa vuonna 2025 julkaistavaa tilannekuvaa valmistellaan parhaillaan.

2.2 Järjestäytyneen rikollisuuden käsite

Palermion sopimuksen 2 artiklassa määritellään järjestäytynyt rikollisryhmä seuraavasti: kolmen tai useamman henkilön muodostama rakenteeltaan jäsentynyt ryhmä, joka on ollut olemassa jonkin aikaa ja jonka tarkoituksena on tehdä yksi tai useampi vakava rikos tai sopimuksen mukainen rangaistavaksi säädetty teko välittömän tai välillisen taloudellisen tai muun aineellisen hyödyn saamiseksi. Rakenteeltaan jäsentyneellä ryhmällä tarkoitetaan ryhmää, joka ei ole satunnaisesti muodostettu rikoksen välitöntä tekemistä varten, jonka jäsenillä ei välttämättä ole muodollisesti määriteltyjä tehtäviä, jonka jäsenyys ei ole jatkuvaa tai jolla ei ole pitkälle kehittyntä sisäistä rakennetta. Vakavalla rikoksella tarkoitetaan käyttäytymistä, joka täyttää sellaisen rikoksen tunnusmerkistön, jonka enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta tai ankarampi rangaistus.

Suomen rikoslain 6 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan järjestäytyneellä rikollisryhmällä tarkoitetaan vähintään kolmen henkilön muodostamaa tietyn ajan koossa pysyvää rakenteeltaan jäsentynyttä yhteenliittymää, joka toimii yhteistuumin tehdäkseen rikoksia, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään neljä vuotta vankeutta, taikka rikoslain 11 luvun 10 §:ssä (kiihottaminen kansanryhmää vastaan) tai 15 luvun 9 §:ssä (oikeudenkäytössä kuultavan uhkaaminen) tarkoitettuja rikoksia.

Käytännön torjuntatyössä ja akateemisessa tutkimuksessa on havaittu, että järjestäytynyt rikollisuus on monimuotoisempaa kuin sen lukuisat⁶ määritelmät. Järjestäytynyt rikollisuus ei varsinaisesti ole oma erillinen rikollisuudenalansa, vaan kyse on siitä, että muita rikoksia, kuten huumausainerikoksia, talousrikoksia tai henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia, tehdään erityisen systemaattisesti ja erityistä ryhmä- tai yhteistyörakennetta hyödyntäen.

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyy seuraavia ominaispiirteitä:

1. Merkittävän taloudellisen hyödyn hankkiminen lainvastaisilla keinoilla.
2. Monipuolinen ja nopeasti mukautuva yhteiskunnan ja yksilöiden heikkouksien (rikosmahdollisuuksien) tunnistaminen ja hyväksi käyttäminen.

⁶ Professori Klaus von Lampe on listannut ja analysoinut yli 200 eri yhteyksissä käytettyä järjestäytyneen rikollisuuden määritelmää verkkosivuillaan: <http://www.organized-crime.de/organizedcrimedefinitions.htm>

3. Suunnitelmallinen ja joustava yhteistyö omassa rikollisorganisaatiossa ja/tai verkostomaisissa yhteistyörakenteissa.
4. Pyrkimys toimia yhteiskunnan laillisissa rakenteissa esimerkiksi vaikutusvallan hankkimiseksi, rikollisen toiminnan peittämiseksi tai rahanpesemiseksi.

Tässä strategiassa järjestäytynyt rikollisuus ymmärretään laaja-alaisena ja mukautuvana käsitteenä. Käsitettä ei voida määritellä tarkkarajaisesti tai tyhjentävästi. Strategisia toimenpiteitä on tarpeellista kohdentaa edellä kuvattujen määritelmien ja ominaispiirteiden mukaisen toiminnan lisäksi sellaiseen toimintaan ja kehityskulkuihin, jotka uhkaavat kehittyä järjestäytyneeksi rikollisuudeksi tai jotka luovat toimintaedellytyksiä järjestäytyneelle rikollisuudelle Suomessa.

3 Järjestäytynyt rikollisuus Suomessa

3.1 Rikokset

Järjestäytyneen rikollisuuden markkinat Suomessa koostuvat suurelta osin huumausaineiden kaupasta, johon kytkeytyy myös ampuma-aserikollisuutta ja väkivaltaa. Toinen merkittävä rikosmarkkina-alue on tietoverkkoavusteinen rikollisuus, pimeät markkina-alustat sekä erilaiset huijaus- ja tietojen kalastelusivustot ja -viestit. Merkittävä osuus tietoverkkojen kautta tapahtuvasta rikollisuudesta on globaalia rikollisuutta suomalaisten uhrien ollessa osa laajaa huijaus- ja petosviestien kokonaisuutta. Muita järjestäytyneen rikollisuuden markkina-alueita ovat ihmiskauppa, ihmisten salakuljetus ja työperäinen hyväksikäyttö, prostituutio, kansainvälisten pakotteiden kiertäminen, lukuisat erilaiset petokset sekä talous- ja omaisuusrikollisuus sekä korruptio ja lahjonta. Tämän lisäksi Suomessa on paljastunut yhä enemmän tuoteväärennöksiä, elintarvikeketjun rikollisuutta ja erilaisia vakavia ympäristörikoksia, joihin kaikkiin liittyy tyypillisesti järjestäytyntä rikollisuutta.

Kaupankäynnin ja viestinnän digitalisoituminen ovat vauhdittaneet järjestäytyneen rikollisuuden verkostoitumista. Suurin osa rikollisuudesta toimii ainakin osittain tietoverkossa ja sosiaalisen median kanavissa. Rikolliset toimintamallit ovat yhtä moninaisia kuin lailliset liiketoimintamallit ja ne muuttuvat jatkuvasti sekä nopeasti.

3.2 Rikoshyöty

Järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden tavoitteena on kasvattaa vaikutusvaltaansa yhteiskunnassa väkivallan, korruption ja muun epäasiallisen vaikuttamisen keinoin. Järjestäytyneen rikollisuuden tärkein tavoite on kuitenkin saada välitöntä tai välillistä taloudellista hyötyä rikoksilla ja pyrkiä muuntamaan se lailliseksi varallisuudeksi erilaisten todellisten tai keinotekkoisten järjestelyiden avulla.

Yritykset ovat rikollisille tärkeä työkalu sekä rikoksenteossa että laittomasti hankitun varallisuuden menestyksellisessä hallinnassa. Laillisten rakenteiden hyödyntäminen kasvattaa rikollista toimintaa, vahvistaa rikollisten vaikutusvaltaa yhteiskunnassa ja lisää korruption riskejä. Europol arvioi, että jopa 80 % järjestäytyneestä rikollisuudesta hyödyntäisi jollakin tavalla elinkeinoelämää ja noin puolella rikollisryhmistä ja

-verkostoista olisi joko omia yrityksiä tai vahva kytkös yritystoimintaan⁷. Suomessa tehdyn selvityksen perusteella suomalaisella järjestäytyneellä rikollisuudella on selkeä jalansija suomalaisessa elinkeinoelämässä. Järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyvät yritykset hoitavat velvoitteensa heikosti, minkä lisäksi niitä voidaan hyödyntää myös rikollisesta toiminnasta saadun rikoshyödyn rahanpesuun⁸.

Rikoksella saadun taloudellisen hyödyn saajaa ja alkuperää voidaan peitellä ja asian selvittämistä vaikeuttaa erilaisin keinoin. Rikoshyödyn ja tekijöiden peittelemiseen voidaan käyttää esimerkiksi anonymiteettiä lisääviä keinoja, kuten vahvasti salattuja viestintäkanavia, kryptovaluuttoja ja verkkopalveluiden sijainnin peittelyä. Nykyisin rikoshyöty saatetaan entistä useammin suunnitelmallisesti viranomaisten tavoittamattomiin esimerkiksi käyttämällä rikoksella saatuja varoja sellaisin tavoin, että niihin on vaikea päästä ulosoton toimenpitein kiinni.

3.3 Ryhmät

Suomessa vaikuttava järjestäytynyt rikollisuus muodostuu verkostoista, joihin kytkeytyy paikallisesti ja kansainvälisesti vaikuttavia rikollisryhmiä. Tunnistettuja ja pääsääntöisesti Suomeen sijoittuneita rikollisryhmiä on noin 90–100 ja niissä on mukana noin 1000 henkilöä. Rikollisryhmän jäsenillä ja ryhmän toimintaan kytkeytyvillä henkilöillä on Suomessa yritysytteksiä noin 2700 yrityksessä⁹. Tunnistettujen rikollisryhmien ja niiden muodostamien verkostojen määrä on kasvanut voimakkaasti kahden viimeisen vuosikymmenen aikana ja samaan aikaan ulkomailta johdettujen rikollisorganisaatioiden vaikutusvalta Suomessa on kasvanut merkittävästi.

Tunnuksellisten rikollisten moottoripyöräjengien (ns. 1 %-moottoripyöräjengien) rikollinen toiminta on Suomessa jo vakiintunutta ja toiminnassa olevien tunnuksellisten ryhmien osastoja on vajaa 80 ja niissä on noin 600 jäsentä. Ryhmiä toimii eri puolilla Suomea ja useimmat ovat osa vuosikymmeniä toimineita kansainvälisiä organisaatioita. Ryhmistä Suomessa jo pitkään ovat toimineet Bandidos MC Finland ja Hells Angels MC Finland. Uusin tulokas on kansainvälinen Outlaws MC Finland. Cannonball MC:n ja United Brotherhoodin lakkauttamistuomiot vähensivät merkittävästi tunnuksien näkyvyyttä, mutta ryhmien epäillään silti jatkaneen rikollista toimintaansa.

7 Europol 2021.

8 Järjestäytynyt rikollisuus suomalaisessa yritysuskentässä. Selvitys 14/2024. (Julkaisupäivä 10.12.2024). Harmaantalouden selvitysryhmä.

9 HTSY, 2024.

Ulkomailta johdettuja rikollisorganisaatioita on erityisesti pääkaupunkiseudulla useita. Merkittävimmät toimijat tulevat Länsi-Balkanilta, Romaniasta, Baltiasta, Venäjältä, Pohjois-Afrikasta, Irakista ja Ruotsista. Niiden saama rikoshyöty ”kotiuetaan” lähes kokonaisuudessaan ulkomaille¹⁰. Erityisen huolestuttavina piirteinä voidaan pitää ruotsalaisten rikollisorganisaatioiden yhteyksiä suomalaisiin katujengihin ja albaanitaustaisten rikollisten vaikutusta huumausaine- ja väkivaltarikollisuuteen Suomessa.

Mafia- ja klanityyppisistä ryhmistä ja verkostoista, joissa jäsenyys perustuu yleensä sukulaisuussuhteisiin, on Suomessa havaittu toistaiseksi vain vähän viitteitä, joskin ainakin Balkanin alueen rikollisverkostojen toiminnassa on klanirikollisuuden piirteitä. Uutena järjestäytyneen rikollisuuden toimialana on havaittu lisäksi valtiollisten toimijoiden hyödyntävän järjestäytyntä rikollisuutta osana hybridi-vaikuttamisestaan. Kyse on kansainvälisesti järjestäytyneestä ja osittain geopolitiisesti motivoituneesta toiminnasta, joka on osa nykypäivän sodankäyntiä. Toiminta tapahtuu kansainvälisissä verkostoissa, jotka ovat eri toimijoiden yhteenliittymiä ja ne muuttuvat nopeasti.

Vakiintuneiden, kansainvälisten rikollisryhmien ja verkostojen lisäksi Suomen järjestäytyneessä rikollisuudessa toimii ammattimaisia avustajia. Tyypillisiä järjestäytyneen rikollisuuden ammattimaisia avustajia ovat esimerkiksi kirjanpitäjät, lakimiehet ja konsultit. Ominaista avustajien toiminnalle on siirtää laittomat varat laillisen talouden piiriin tai peitellä toimia erilaisia monimutkaisiakin toimintatapoja ja rakenteita hyödyntämällä. Järjestelyissä voidaan käyttää alihankkijoita, joista kukin hoitaa vain tietyn osan eikä ole tietoinen kokonaisuudesta. Toiminta on verkostomaista. Hyöty ja neuvot jaetaan useiden toimijoiden kesken. Rikollisten palveluiden tuottamisesta on käytetty englanniksi termiä *crime-as-a-service* (CaaS)¹¹. Rikollispiireihin kytkeytyy myös vaikutusvaltaisia ja varakkaita henkilöitä, jotka eivät kuulu mihinkään tiettyyn rikollisryhmään, mutta rahoittavat ja hyödyntävät rikollisryhmiä ja muita rikollistoimijoita yhteistyökumppaneina monimuotoisessa rikollisuudessa ja siten mahdollistavat järjestäytyneen rikollisuuden toimintaa ja edesauttavat sen kasvua.

Suomessa on kymmenkunta katujengiksi luokiteltua ryhmää, joiden vaikutusalueet painottuvat pääkaupunkiseudulle ja Lounais-Suomen alueelle. Katujengien toimintaan on viranomaisten toimesta liitetty noin 300 henkilöä, joista noin puolet on viranomaisten arvion mukaan liitettävissä ryhmien jäseniksi. Katujengeille on

10 PolAmk, 16

11 PolAmk, 18

leimallista, että ryhmiin liittyvät henkilöt ovat pääasiassa Suomessa tai ulkomailla syntyneitä maahanmuuttajataustaisia nuoria miehiä. Ryhmien välillä on moninaisia rikolliseen toimintaan liittyviä verkostoja ja vuorovaikutussuhteita, joissa on kyse sekä yhteistyösuhteista että joiltakin osin ryhmien välisestä rikollisuudesta. Ruotsin viranomaiset ovat havainneet, että osa jengien vaikutuspiirissä olevista alle rikosoikeudellisen vastuukärajan (15 vuotta, selvityshenkilö esittänyt laskettavaksi 14 vuoteen¹²) olevista lapsista on ajautunut tekemään yhä vakavampia rikoksia, kuten palkkasurmia järjestäytyneen rikollisuuden laskuun.

Suomessa keväällä 2024 hyväksytyn valtioneuvoston periaatepäätöksen nuoriso- ja jengirikollisuutta ehkäisevästä ja torjuvasta toimenpideohjelmasta tavoitteena on katkaista nuoriso- ja jengirikollisuuden lisääntyminen. Ohjelma sisältää toimia esimerkiksi tehokkaaseen nuoriso- ja jengirikollisuuden ennaltaehkäisyyn, rikoskierteen katkaisuun, rikosten selvittämiseen, rangaistusten kiristämiseen ja rikosvastuun toteutumiseen. Lisäksi ohjelmassa on toimia muun muassa viranomaisten välisen tietojenvaihdon helpottamiseen sekä nuorten palveluissa tunnistettuihin aukkoihin vastaamiseen, kuten myös seuraamusjärjestelmän, tutkimuksen ja alueellisen työn kehittämiseen.

Vankiloissa olevat edellä kuvattujen rikollisryhmien ja -verkostojen sekä katujengien toimintaan liittyvät vangit pyrkivät käyttämään vankeusaikansa hyödyksi ajamalla ryhmiensä etuja ja myös omaa etuansa. He osallistuvat tai johtavat vankilasta käsin uusia rikoskokonaisuuksia, jotka tapahtuvat niin vankilassa kuin vankilan ulkopuolella. Rikollisjengien pyrkimys rikosten jatkamiseen vankeudessa vaarantaa vankilaviranomaisten työturvallisuutta, muiden vankien turvallisuutta ja yhteiskuntaturvallisuutta sekä jengeihin kuulumattomien vankien edellytyksiä kuntoutua vankeusaikana. Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvät vangit rekrytoivat vankeusaikana uusia toimijoita ja pyrkivät myös verkostoitumaan hyödyllisiksi katso miensa ryhmien kanssa. Toisaalta rikollisjengien väliset jännitteet voivat aiheuttaa merkittäviä riskejä vankilaturvallisuudelle. Suomen vankiloissa olevien ulkomaalaisten järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien vankien määrä on lisääntynyt, ja he pyrkivät myös vankeusaikana jatkamaan rikollista toimintaansa ja verkostoitumaan suomalaisten järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden kanssa.

12 SOU 2025:11

3.4 Ryhmien toimintatapoja

Suomessa, kuten muuallakin, ryhmien välisen yhteistoimintaan ja suhteisiin vaikuttaa suuresti se, minkä tyyppisestä ryhmästä on kysymys. Hierarkkisesti rakentuneisiin rikollisryhmiin ja -jengeihin liittyy enemmän muun muassa ryhmien rakenteista, historiasta ja jäsenten etnisestä taustasta johtuvia kilpailuasetelmia, reviiirikiistoja ja jopa avointa ja suoraviivaista vihanpitoa. Kuitenkin tällaisetkin rikollisryhmät saattavat hakea kumppanuuksia ja hyödyntää samoja rikollisten palvelujen tuottajia kuin muutkin rikollistoimijat. Järjestäytynyt rikollisuus on Suomessakin muotoutunut viime vuosina enemmän joustavien rikollisverkostojen suuntaan ja myös Suomen alamaailmassa vuosikymmenien ajan valtaa pitäneiden kansallisten ja kansainvälisten tunnuksellisten rikollisryhmien toiminnassa on havaittavissa enemmän verkostomaisia piirteitä.

Ulkomailta Suomeen ulottuvalle järjestäytyneelle rikollisuudelle on tyypillistä joustava kumppanuuksien hakeminen, rikoshyödyn maksimointi ja rikollisen toiminnan riskien minimointi ilman erityisiä ideologioita erityispiirteitä. Klaanirikollisuudessa verkostojen ydintoimijoiden sukulaisuussuhteet sekä yhteiset syntymäseudut esimerkiksi Balkanilla ovat merkityksellisiä erityisesti kiinnijäämisriskin hallinnan ja lojaliteetin kannalta eivätkä niinkään esimerkiksi reviiiririitojen aiheuttajana. Maantieteellisesti ajateltuna pääkaupunkiseudulla korostuvat erityyppisten rikollisryhmien verkostot ja niiden tekemä yhteistyö, kun taas ainakin viime aikoihin asti muualla Suomessa tunnuksellinen tai tunnukseton ns. perinteinen suomalainen järjestäytynyt rikollisuus on ollut keskeisin toimija. Myös järjestäytyneiden rikollisryhmien ja alamaailman voimatoimijoiden tietoverkossa toteuttamien rikosten voimakas kasvu saattaa vaikuttaa merkittävästikin rikollisryhmien yhteistyön muotoihin.

Tietoverkossa rikoksia tekevät ryhmät voivat esimerkiksi hyödyntää samoja rahanpesu- tai logistiikkapalveluiden tuottajia kuin perinteisempiä rikoksia tekevät ryhmät. Lähtökohtaisesti verkossa tapahtuva huumausainekauppa on joka tapauksessa laajentanut rikollistoimijoiden piiriä perinteisten rikollisryhmien ulkopuolelle, minkä seurauksena ei voida sulkea pois sitäkään mahdollisuutta, että ainakin paikallisesti saattaa syntyä väkivaltaisia reviiiristiriitoja tietoverkossa huumausainekauppaa tekevien toimijoiden ja perinteistä huumausainekauppaa tekevien ryhmien kanssa. Suomalaisessa pimeässä verkossa käytävä huumausainekauppa tavoittaa maan kaikki osat, ja se lisää huumausaineiden saatavuutta ja valikoimaa koko maassa, mutta erityisen voimakas vaikutus tarjonnan lisääntymisellä on pienillä paikkakunnilla ja syrjäseuduilla. Huumausaineiden parempi saatavuus myös luo lisää kysyntää, kun päihteiden käyttö yleistyy ja monipuolistuu valtakunnallisesti.

3.5 Reitit

Kansainväliset rikollisjärjestöt pyrkivät jatkuvasti laajentamaan myyntiorganisaatioitaan Suomeen ja ulkomaan kansalaisten rooli esimerkiksi huumausainerikollisuudessa on kasvanut. Vaikka Suomi sijaitsee maantieteellisesti syrjässä, kansainväliset rikollisorganisaatiot hyödyntävät Suomen aluetta sekä lainsäädännön ja tullimenetelyjen tarjoamia mahdollisuuksia. Monipuolisten liikenneyhteyksien takia Suomea käytetään myös kauttakulkumaana kiellettyjen aineiden tai jopa ihmisten salakuljetuksessa. Logistiikan suurimpina solmukohtina satamat, alukset ja jatkokuljetukset muodostavat rikolliselle toiminnalle alttiin logistiikkaketjun. Hallituksen esittämä turvallisuus selvitysten laajentaminen satamissa ehkäisee satamien kriittisten tietojen käyttämistä järjestäytyneen rikollisuuden edistämiseen¹³. Ruotsissa havaitusta käteisen rahan laajamittaisesta salakuljetuksesta ulkomaille lentokenttien kautta on Suomessa joitakin käräjäoikeuden langettavia tuomioita. Vaikka ilmiö ei siten ole toistaiseksi vaikuttanut Suomessa yhtä laajamittaiselta kuin Ruotsissa, tulee tilannetta Suomessakin seurata.

Huumausaineet salakuljetetaan Suomeen pääosin EU:n sisäliikenteessä posti- ja pikakuriirilähetyksiä, kaupallista liikennettä ja matkustajaliikennettä hyödyntäen. Huumausaineita salakuljetetaan Suomeen erityisesti laiva- ja lentoliikenteessä Baltiasta ja läntisestä Euroopasta. Aineita tuodaan maahan myös Ruotsin kautta etenkin pohjoisen maarajan yli tai laivoilla Turkuun, Helsinkiin ja Vaasaan. Suomeen on myös tuotu suurten valtamerisatamien kautta merikonteissa salakuljetettuja kokaiinieriä. Viime vuosina arviolta yli 80 prosenttia Suomeen salakuljetetuista huumausaineista on tullut maahan satamien kautta.

3.6 Järjestäytynyt rikollisuus tulevaisuuden Suomessa

Uusimman maailmanlaajuisen järjestäytyneen rikollisuuden indexin¹⁴ mukaan Suomi on yksi maailman ja Euroopan vähiten järjestäytyneelle rikollisuudelle altistuneista maista. Indexin mukaan maailmanlaajuisessa mittakaavassa Suomessa on pieni määrä järjestäytyneitä rikollisia ja vähän rikollisuutta. Yhteiskuntaa rikollisuudelta suojaavien indikaattoreiden osalta Suomi on maailman paras maa. Indikaattoreiden mukaan Suomen yhteiskunnallista vakautta turvaavat rakenteet ovat muun muassa poliittinen toiminta, hallinnollinen vakaus, kansainvälinen yhteistyö, lainsäädäntö, oikeusjärjestelmä, rahanpesuvastainen talouden säätely sekä uhrien ja todistajien tuki.

13 Hallituksen esitys HE 205/2024 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

14 <https://ocindex.net/2023/country/finland>

Vaikka Suomen nykytilanne on moneen muuhun valtioon verrattuna varsin hyvä, strategian tarkoituksena on varautua järjestäytyneen rikollisuuden muodostamaan uhkaan tulevaisuudessa ja estää tilanteen heikentyminen.

Ukrainan sodalla on ollut ja tulee jatkossakin olemaan merkittävä vaikutus järjestäytyneen rikollisuuden toimintaan ja kehittymiseen EU:n ja Suomen alueella. Suomessa voi Ukrainan sodan myötä syntyä uusia rikollisryhmiä, joidenkin ryhmien uudelleen aktivoitumista ja muutoksia rikollisten toiminta-alueissa. Järjestäytyntä rikollisuutta voi myös siirtyä Suomeen muuttoliikkeen mukana. Sodan aiheuttamat uhkakuvat liittyvät erityisesti ihmiskauppaan, ihmislakuljetukseen ja laittoman maahantulon järjestämiseen sekä pakolaisten, erityisesti naisten ja yksin tulleiden lasten, hyväksikäyttöön rikollisuudessa. Sodan seurauksena voi myös olla sotatarvikkeiden laitonta kauppaa ja niiden päätymistä rikolliseen käyttöön. Suomessa on myös havaittu erilaisia hätäavun- ja varojenkeräyksiin liittyviä petoksia, etenkin verkossa. Sota lisää myös rahanpesun riskiä pakotteiden alaisten henkilöiden osalta. Myös Ukrainan jälleenrakennuksen tuomat liiketoimintamahdollisuudet kiinnostavat todennäköisesti järjestäytyntä rikollisuutta.

Vallitsevan näkemyksen mukaan järjestäytyneen rikollisuuden osuus korruptiosta on kansainvälisesti merkittävä¹⁵, mutta ongelman laajuudesta Suomessa ei ole luotettavaa tietoa. Tutkimusten ja selvitysten mukaan Suomessa ilmenee rakenteellista korruptiota, esimerkiksi kunta- ja aluetasolla¹⁶. Korruption ongelmia pyritään ratkaisemaan uudella kansallisella korruption vastaisella toimenpideohjelmalla. Lisäksi Suomi on saanut kansainvälisessä arvioinnissa lukuisia suosituksia rahanpesun torjunnan tehostamiseen¹⁷.

Strategiatyöryhmän tulevaisuustyöpajoissa muodostunut todennäköisin järjestäytyneen rikollisuuden kehityskulkua kuvaava tulevaisuuskenaario vuosille 2025–2030 on:

Järjestäytynyt rikollisuus Suomessa kasvaa, kovenee ja kansainvälistyy sekä viranomaisten toiminta tehostuu. Järjestäytynyt rikollisuus on tulevaisuudessa entistä vaikeammin tunnistettavaa, verkostomaista, monikansallista ja ammattimaista. Kansainväliset ilmiöt myös todennäköisesti jalkautuvat Suomeen aiempaa nopeammin. Kansainväliset ja kansalliset järjestäytyneen rikollisuuden ryhmät ja katujengit jatkavat nuorten rekrytoimista ja opastavat näitä ampuma-aseväkivaltaan. Suomessa toimivan järjestäytyneen rikollisuuden ”välimatka” koviin kansainvälisiin toimijoihin

15 SOCTA 2021

16 KORSI-hanke 2020

17 FATF, 2019

lyhenee ja kansainvälisen kentän tietotaito ja kontaktit ovat entistä paremmin saatavilla. Tällöin kansainväliset ilmiöt myös todennäköisesti jalkautuvat Suomeen aiempaa nopeammin. Osana kansainvälistymistä järjestäytyneet rikollisryhmät pyrkivät soluttautumaan erityisesti maahantulopisteisiin, kriittiseen infrastruktuuriin ja logistisiin ketjuihin.

Järjestäytyneeseen rikollisuuteen kytkeytyvän väkivallan ennakoidaan yleistyvän ja aseellinen varustautuminen käy aggressiivisemmaksi, kiristyvän kilpailun sekä väkivallan käyttöön erityisen alttiiden toimijoiden määrän kasvun myötä. Rikollisen toimijakentän muutokset ja laajeneminen voivat näkyä rikollisten yrityksinä soluttautua julkiseen vallankäyttöön tai madaltuneena kynnyksenä kohdistaa häirintää, väkivallan uhkaa tai muita vastatoimia muun muassa lainvalvontaviranomaisiin, oikeusviranomaisiin¹⁸, muihin viranomaisiin ja yritys-elämään. Hallitusohjelman mukaan hallitus tekeekin esimerkiksi tarvittavat lainsäädäntömuutokset, jotta tietojen vaihtaminen vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen kiinnittyneistä henkilöistä sekä muista henkilöistä, joilla voi olla vaikutusta vankilaturvallisuuteen, olisi mahdollista eri viranomaisten välillä. Lisäksi hallitusohjelma sisältää useita vankeuslainsäädäntöä koskevia kirjauksia, joilla järjestäytyneitä rikollisuutta voidaan torjua myös vankiloissa. Ohjelman perusteella muun muassa mahdollistetaan myös tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle.

Tulevaisuudessa Suomen järjestäytyneestä rikollisuudesta yhä enemmän voi olla kansainvälistä tietoverkkorikollisuutta. Tietoverkkoavusteinen petosrikollisuus on pääosin kokonaan järjestäytyneitä rikollisuutta ja erittäin kansainvälistä, ja se on noussut merkittäväksi tulonlähteeksi järjestäytyneelle rikollisuudelle. Lisäksi tietoverkkorikollisuutta kohdistuu kasvavassa määrin yhteiskunnan kriittisiin toimintoihin. Maailmalla on tullut esiin useita esimerkkitapauksia, joissa kiristyshaittaohjelmia on kohdistettu esimerkiksi sairaaloiden ja terveystieteiden tuottajien tietojärjestelmiin.

Viranomaistoiminnan parempi optimoiminen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa on tulevaisuuteen tähtäävän strategiatyön keskeinen tavoite. Tulevaisuudessa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ohjaa yhdessä laadittu torjuntastrategia. Viranomaistoiminnan optimointi edellyttää tietojohtoista yhteistoimintaa, torjunnallisen vaikuttavuuden kehittämistä ja uusiin/tuleviin haasteisiin vastaamista kasvavaa kansallista osaamista sekä ulkomaista tietotaitoa hyödyntäen.

18 Hallitusohjelman mukaan hallitus tekee tarvittavat lainsäädäntömuutokset, jotta tietojen vaihtaminen vakavaan ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen kiinnittyneistä henkilöistä sekä muista henkilöistä, joilla voi olla vaikutusta vankilaturvallisuuteen, olisi mahdollista eri viranomaisten välillä.

4 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta Suomessa

4.1 Rikosoikeudellinen ja hallinnollinen torjunta

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on jaettu Suomessa rikosoikeudelliseen torjuntaan ja hallinnolliseen torjuntaan. Rikosoikeudelliseen torjuntaan kuuluu rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen, syyteharkinta ja tuomioistuinkäsittely sekä rikosoikeudellisten seuraamusten määrääminen ja täytäntöönpano. Perinteisesti järjestäytyneen rikollisuuden torjunta on Suomessa keskittynyt rikosoikeudelliseen torjuntaan.

Hallinnollisella torjunnalla heikennetään järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä ja se on nähtävä yhtenä rikosentorjuntakeinona. Tulevaisuudessa painopistettä on tarpeen muuttaa kokonaisvaltaisempaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan ja suunnata sitä enemmän hallinnolliseen torjuntaan (esim. järjestäytyneen rikollisuuden tunnistaminen lupaprosessissa ja hankinnoissa).

Hallinnollista torjuntaa voidaan kutsua myös järjestäytyneen rikollisuuden hallinnolliseksi haittaamiseksi. Käsite on laaja-alainen, eikä sitä voida määritellä tyhjentävästi. Sen yleisenä tavoitteena on haitallisten kehityskulkujen varhainen tunnistaminen ja katkaiseminen sekä järjestäytyneen rikollisuutta tukevan toiminnan vaikeuttaminen ja/tai estäminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen kuin toiminta kehittyy yksittäisiksi vakaviksi rikoksiksi.

Hallinnollisen torjunnan ydinajatuksena on tehostaa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa sitouttamalla torjuntaan muitakin viranomaisia kuin perinteiset lainvalvontaviranomaiset (esim. ympäristö- ja jäteasioita hoitavat viranomaiset). Torjunta on koko yhteiskunnan yhteinen asia lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa. Tarkoituksena on ennen kaikkea ehkäistä laillisten yhteiskuntarakenteiden, kuten liike-elämän ja julkisen talouden, hyväksikäyttöä rikolliseen toimintaan. Torjunnan tulisi näkyä kattavasti erilaisissa hallinnollisissa prosesseissa, kuten esimerkiksi rekisteröinnissä, lupaprosesseissa, julkisissa kilpailutuksissa (mm. rakennushankkeet) sekä julkisia avustuksia ja tukia myönnettäessä.

Hallinnollista torjuntaa tehdään kolmella tasolla lainsäädännön mahdollistamissa rajoissa. Toiminnan ydinalueella ovat keskeisten viranomaisten hallinnollinen valvonta, tarkastukset ja päätökset, joita suunnataan analysoidun tiedon ja riskien perusteella. Eri viranomaisten lupaharkinta ja -valvonta on tärkeä yksittäinen osa-alue.

Toisen tason muodostaa kohdennettu yhteistyö julkisen sektorin sisällä sekä julkisen sektorin ja yksityisen sektorin välillä. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta vastaavat keskeiset rikostorjunta- ja hallintoviranomaiset luovuttavat analysoitua tietoa lain mahdollistamissa rajoissa esimerkiksi hyvinvointialueiden, kuntien ja finanssisektorin toimijoille näiden toiminnan suuntaamiseksi ja toimintaan liittyvien riskien arvioimiseksi. Erityisesti julkisia hankintoja, avustuksia ja finanssipalveluita koskevilla päätöksillä voi olla ratkaisevia vaikutuksia järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiin.

Kolmantena hallinnollisen torjunnan tasona on yhteiskunnan yleinen ennalta ehkäisevä työ, jolla pyritään muun muassa puuttumaan järjestäytyneen rikollisuuden juurisyihin, vahvistamaan yhteiskunnan resilienssiä ja edistämään rikollisuudesta irtaantumista.

4.2 Torjunnasta vastaavat viranomaiset ja muut toimijat

Valtioneuvoston tasolla keskeisimmät järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan vaikuttavat ministeriöt ovat oikeusministeriö, sisäministeriö ja valtiovarainministeriö, jotka vastaavat esimerkiksi torjunnan kannalta tärkeimpien hallinnonalojen ohjauksesta ja lainsäädännön valmistelusta. Muita keskeisiä ministeriöitä ovat sosiaali- ja terveysministeriö (sosiaali- ja päihdepolitiikka), opetus- ja kulttuuriministeriö (koulutuspolitiikka) sekä työ- ja elinkeinoministeriö (elinkeinoelämän sääntely).

Operatiivisella tasolla torjunnasta vastaavat toimijat voidaan jakaa kolmeen ryhmään. Ensimmäisen ryhmän viranomaiset suorittavat sekä rikosoikeudellista että hallinnollista torjuntaa. Siihen kuuluu rikosten ennalta estämisestä, paljastamisesta, selvittämisestä ja syyteharkintaan saattamisesta vastaavat rikostorjuntaviranomaiset (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos) sekä rikosasioita ja rikosoikeudellisia seuraamuksia käsittelevät ja toimeenpanevat oikeushallinnon viranomaiset, kuten esimerkiksi syyttäjä, tuomioistuimet, Ulosottolaitos ja Rikosseuraamuslaitos.

Keskusrikospoliisilla on poliisihallinnossa keskeinen merkitys poliisilaitosten ohella järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Keskusrikospoliisin nimenomaisena laissa säädettyinä tehtävänä on torjua kansainvälistä, järjestäytyntä, ammattimaista,

taloudellista ja muuta vakavaa rikollisuutta. Poliisihallinnossa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan tehdään yhteistyössä poliisiyksiköiden kanssa. Poliisilaitokset, Tulli ja Rajavartiolaitos torjuvat järjestäytyntä rikollisuutta omilla tehtävälueillaan itsenäisesti ja yhteistyössä keskusrikospoliisin kanssa. Myös suojelupoliisi voi kohdistaa siviilitiedustelua kansainväliseen järjestäytyneeseen rikollisuuteen, jos se uhkaa kansanvaltaista yhteiskuntajärjestystä.

Toisessa ryhmässä ovat sellaiset hallinto-, lupa- ja valvontaviranomaiset, joiden lakisääteiset tehtävät vaikuttavat suoraan ja merkittävästi järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiin ja/tai viranomaisten torjuntakykyyn. Nämä viranomaiset voivat myös tehdä rikosilmoituksia esitutkintaviranomaisille omalla tehtäväkentällään havaitsemastaan rikollisesta toiminnasta. Esimerkkinä voidaan mainita Verohallinto, joka havaitsee riskienhallinta- ja valvontatoiminnassaan monenlaisia väärinkäytöksiä verotukseen liittyvien laiminlyöntien lisäksi¹⁹. Muista hallinto- ja lupaviranomaista voidaan mainita aluehallintovirastot, Maanmittauslaitos, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Patentti- ja rekisterihallitus sekä Kansaneläkelaitos. Kolmanteen ryhmään kuuluu suuri joukko erilaisia julkisen ja yksityisen sektorin toimijoita, jotka voivat vähintäänkin välillisesti tunnistaa järjestäytyneen rikollisuuden toimijoita ja toimintaa, vaikuttaa järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiin ja/tai avustaa muita viranomaisia torjuntatyössä. Tämä edellyttää, että eri viranomaiset ja muut toimijat voivat vaihtaa salassa pidettäviä tietoja keskenään riittävässä laajuudessa. Esimerkiksi rahanpesun estäminen on tärkeä osa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, jolloin keskeisiä toimijoita ovat kaikki ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat toimijat.

19 Verohallinto voi estää järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden pääsyn liiketoimintaa mahdollistaviin rekistereihin, kuten arvonlisäverovelvollisten rekisteri, poistaa rekistereistä petollisia toimijoita sekä kohdistaa näiden liiketoimiin erilaisia valvontatoimia ja tarvittaessa verotakavarikoita. Verohallinnolla on käytössään erilaista kotimaista ja kansainvälistä vertailutietoa rahavirroista, tuloista, varallisuuksista ja omistuksetjuista, joita analysoimalla se voi tuottaa rikostorjuntaviranomaisille näitä torjuntatyössä hyödyttävää tietoa. Verohallinto voi toiminnassaan paljastaa mm. etuuksien väärinkäytöksiä, rahanpesua ja korruptiota.

5 Strateginen toiminta-ajatus ja peruseriaatteen

Suomen järjestäytyneen rikollisuuden torjunta perustuu yhteiskunnan turvallisuuden varmistamiseen kaikissa olosuhteissa, laaja-alaiseen koko yhteiskunnan yhteistyöhön (*whole-of-society*-lähestymistapa), tietojohdoisiin toimintamalleihin sekä perus- ja ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen (*toiminta-ajatus*).

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan strategiset päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet rakentuvat seuraavien YK:n tunnistamien peruseriaatteen²⁰ varaan:

- **Edistetään** moninaista yhteistyötä kaikilla yhteiskunnan tasoilla, huomioiden yhteiskunta kokonaisuutena ja kansainvälinen yhteistyö (*whole-of-society*-lähestymistapa).
- **Vaikutetaan** järjestäytyneisiin rikollisryhmiin ja niiden saamaan laittomaan hyötyyn lisäämällä laittomaan toimintaan liittyviä riskejä ja kuluja sekä vähentämällä hyötyjä. Periaatteessa on kyse järjestäytyneiden rikollisryhmien liiketoimintamallien heikentämisestä ja häiritsemisestä.
- **Estetään** järjestäytyneen rikollisuuden tunkeutuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin, joita ovat esimerkiksi erilaiset yhteisöt, liike-elämän rakenteet ja poliittinen päätöksenteko. Periaate pyrkii vahvistamaan yhteiskunnan resilienssiä järjestäytyntä rikollisuutta vastaan.
Suojataan rikosten uhreja ja rikokselle erityisen alttiissa asemassa olevia ihmisiä järjestäytyneen rikollisuuden aiheuttamilta vahingoilta mahdolliset tulevat vahingot huomioiden.

20 Yhdistyneiden Kansakuntien järjestäytyneen rikollisuuden strategiaoppaan päämääräkäsitteet ovat: edistetään, vaikutetaan, estetään ja suojataan. Käsitteitä on oheen hie-man avattu tarkemman käsityksen saamiseksi (UN 2021, s.11).

6 Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Strategiset päämäärät ja tavoitteet kuvaavat näkemystä seuraavalle kuudelle vuodelle. Päämäärällä tarkoitetaan tavoiteltavaa lopputulosta mainitulla aikajänteellä. Tavoitteet ovat lyhyemmän aikavälin askeleita, joiden avulla päämäärä pyritään saavuttamaan. Päämäärät ja tavoitteet ovat ryhmitelty edellä kuvattujen peruseriaatteiden mukaisesti.

Strategiset päämäärät ovat toisiaan tukevia ja osittain päällekkäisiä.

6.1 Yhteistyö keskeisten toimijoiden välillä on tehokasta ja vakiintunutta

Päämääränä on parantaa keskeisen toimijoiden yhteistyötä kaikilla tasoilla ja myös kansainvälisessä yhteistyössä. Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan toimijoihin katsotaan kuuluvaksi laaja joukko toimijoita julkisen sektorin lisäksi myös yksityiseltä sektorilta sekä tiedotusvälineet ja tutkimustoiminta. Päämääränä on vaikuttaa ymmärryksen lisäämisellä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan, lisätä sen avulla viranomaistoiminnan vaikuttavuutta ja sekä sitouttaa toimijoita järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen työhön.

Päämäärä 1: Yhteistyö keskeisten toimijoiden välillä on tehokasta ja vakiintunutta

Tavoitteet:

- **Tieto** ohjaa torjuntaa
- **Yhteistyö** tuo vaikuttavuuden
- **Osallisuus** luo vastuun

Tieto ohjaa torjuntaa

Säännöllisesti tuotettu laaja, tarkka ja analyysin perustuva järjestäytyneen rikollisuuden tilannekuva ja -ymmärrys ohjaa torjuntatoimia ja valistusta sekä viestintää. Tilannekuvaan ja -ymmärrykseen perustuva päätöksenteko muokkaa torjuntatoimia toimintaympäristön muuttuessa ja ajantasaista tietoa voidaan hyödyntää yhteiskunnallisissa valistuskampanjoissa, joissa voidaan esimerkiksi jakaa tietoa rikollisuuden trendeistä, muutoksista ja uhista.

Ajantasaiseen tietoon perustuvaa tilanneymmärrystä muodostetaan useista lähteistä ja se jaetaan hyödynnettäväksi myös eri viranomaisissa. Tietoa voidaan rikastaa ja analysoida osana viranomaisten omaa tietotuotantoa tai viranomaisten, tutkimuslaitosten ja yliopistojen välisessä yhteistyössä. Oppilaitosten sitouttaminen järjestäytyneen rikollisuuden vastaiseen valistus-, opetus- ja tutkimustyöhön on tärkeää.

Yhteistyö tuo vaikuttavuuden

Viranomaisten välisen yhteistyön tukemisen tavoitteena on tuottaa lisäarvoa viranomaisten omien ydintehtävien toteuttamiseen. Viranomaisten välisellä yhteistyöllä tulee olla kiinteä- tai verkostomainen rakenne ja sen toiminnalle tulee luoda edellytykset kehittämällä lainsäädäntöä. Yhteistyön tulee perustua asetettuihin strategisiin tavoitteisiin ja sen toiminta tulisi turvata varmistamalla työhön riittävät taloudelliset ja muut resurssit siihen osallistuvien viranomaisten taholta. Järjestäytyneen rikollisuuden kansainvälistyessä on tarpeen kehittää myös kansainvälistä yhteistyötä sekä tiedonvaihtoa.

Osallisuus luo vastuun

Tietoisuutta järjestäytyneestä rikollisuudesta ja sen torjunnasta tulee lisätä kaikille yhteiskunnan toimijoille: yksilöille, hyvinvointialueille ja kunnille, valtion eri toimijoille, järjestöille sekä elinkeinoelämään. Ilmiö tulee tuntea myös kansainvälisessä yhteistyössä. Tietoisuuden lisäämisellä toimijat osallistetaan torjuntatyöhön ja järjestäytyneen rikollisuuden estäminen tavoittaa eri toimijat laajasti. Samalla torjuntatyön edistämiseen voidaan saada palautetta sekä ilmiötietoa yhteiskunnan eri toimijoilta.

6.2 Rikosten tekijöiden saama hyöty on vähentynyt, rikollinen toiminta vaikeutunut ja sen riskit kasvaneet

Päämäärän tarkoituksena on, että rikollisen toiminnan todelliset tai oletetut riskit ylittävät selvästi toiminnalla mahdollisesti saavutettavat hyödyt. Rikoshyötyyn vaikuttamalla pyritään rikkomaan järjestäytyneen rikollisryhmän liiketoimintamalli lisäämällä toimintaan liittyviä riskejä ja kuluja sekä poistamaan toiminnalla saavutettavia hyötyjä.

Järjestäytynyt rikollisuus on myös varautunut yleisimpiin omaa laitonta liiketoimintaansa koskeviin riskeihin²¹. Päämäärä on tunnistaa rikolliset toimijat, torjua rikollisuutta laaja-alaisesti ja estää rikollisuudella vaurastuminen.

Päämäärä 2: Rikosten tekijöiden saama hyöty vähentynyt, toiminta vaikeutunut ja riskit kasvaneet

Tavoitteet:

- **Tunnistetaan** rikollisuuteen liittyvät henkilöt, ryhmät ja toimintamallit sekä heikennetään niiden toimintamahdollisuuksia
- **Torjutaan** rikollisuutta laaja-alaisemmin
- **Estetään** rikollisuudella vaurastuminen

Tunnistetaan rikollisuuteen liittyvät henkilöt, ryhmät ja toimintamallit sekä heikennetään niiden toimintamahdollisuuksia

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta edellyttää rikollisuuteen liittyvien henkilöiden, ryhmien ja rikollisten toimintamallien tunnistamista sekä niiden toimintamahdollisuuksien heikentämistä. Erityyppisistä järjestäytyneen rikollisuuden

21 Esimerkiksi pelkästään huumausaine-erien tai vastaavien laittoman kaupankäynnin kohteiden takavarikoinnilla ei yleensä saada merkittävää yhteiskunnallista vaikutavuutta, koska kyseisen omaisuuden menettäminen on voitu huomioida toiminnan kuluissa jo etukäteen ja kulut voi olla mahdollista siirtää rikollisorganisaatiossa alemmalle.

organisaatioiden liiketoimintamalleista edellytetään yksilöityä tietoa, jotta niiden heikkoja kohtia voidaan tunnistaa. Rikoshyödyn vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet ovat luonteeltaan kohdennettua puuttumista rikollisryhmän liiketoimintaan.

Torjutaan rikollisuutta laaja-alaisemmin

Laaja-alaisessa torjunnassa viranomaiset tekevät kaikki lainsäädännön mahdollistamat toimet rikoksien ja rikollisuuden ennalta estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja rikosvastuun toteuttamiseksi, ja saavat siihen apua kaikilta yhteiskunnan tasoilta/toimijoilta, kuten elinkeinoelämältä, järjestöiltä ja yksilöiltä. Torjuntakeinojen vahvistaminen vaatii esimerkiksi lainsäädännön kehittämistä uudentyyppisten perusrakenteiden ja prosessien luomiseksi sekä viranomaisten tiedonvaihdon parantamiseksi.

Estetään rikollisuudella vaurastuminen

Rikoksilla vaurastuminen voidaan estää esimerkiksi rajoittamalla rikollisten markkinoita, konfiskoimalla rikoshyötyä, rahanpesua estävillä torjuntatoimilla sekä estämällä yritystukien ja avustusten väärinkäyttöä ja ylipäätään estämällä laittomien toimien kätkeminen laillisten liiketoimien sekaan. Rikollisuudella vaurastumisen estämisellä vaikutetaan rikollisen toiminnan houkuttelevuuteen ja vähennetään mahdollisuuksia rahoittaa rikollista toimintaa.

6.3 Järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin on estetty

Yhteiskunnan resilienssin vahvistamisella järjestäytyneitä rikollisuutta vastaan voidaan vaikuttaa siihen, että järjestäytynyt rikollisuus ei tule osaksi yhteiskunnan perusrakenteita. Päämääränä on vaikuttaa rikollisuuden juurisyihin, minimoida rikollisten toimijoiden vaikutusvaltaa ja tukea rikollisesta toiminnasta irtautumista. Tavoitteen mukaisilla toimenpiteillä voidaan esimerkiksi vaikeuttaa järjestäytyneen rikollisuuden rekrytointimahdollisuuksia, poistaa järjestäytyneen rikollisuuden vetovoimatekijöitä ja tukirakenteita sekä estää järjestäytyneen rikollisuuden tunkeutuminen laillisen liike-elämän ja poliittisen päätöksenteon rakenteisiin.

Päämäärä 3: Järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin on estetty

Tavoitteet:

- **Vaikutetaan** rikollisuuden juurisyihin
- **Minimoidaan** rikollisten vaikutusvalta
- **Tuetaan** rikollisuudesta ja ryhmästä irtautumista

Vaikutetaan rikollisuuden juurisyihin

Rikollisuuden taustalla vaikuttavat muun muassa epätasaisesti jakautuvat sosio-ekonomiset tekijät, tilaisuus rikollisen teon tekemiseen, ahneus ja piittaamattomuus. Rikollisen toiminnan aloittamiseen vaikuttaa myös se, onko rikollisuus yleisesti hyväksyttyä siinä yhteisössä tai ryhmässä, johon henkilö kuuluu. Rikollisuutta vähentäviä keinoja ovat esimerkiksi koulutus- ja työmahdollisuuksien tarjoaminen, syrjäytymisen ehkäiseminen ja alueiden väliseen sosioekonomisen segregaaation vähentäminen, rikollisen polun kehittymisen torjunta katujengeistä järjestäytyneeseen rikollisuuteen, sosiaalisten kannustimien tarjoaminen ja rikollisuuden vaihtoehdot. Erityisesti tulee kattavien yhteiskunnallisten torjuntatoimien avulla ennalta estää nuorten rekrytointia osaksi järjestäytyneitä rikollisuutta. Työssä tulee muun ohessa huomioida valtion kotoutumisen edistämishjelma 2024–2027, jonka mukaan Suomi torjuu päättäväisesti rinnakkaisyhteiskuntien syntymisen. Rinnakkaisyhteiskuntien torjumisessa tavoitteena on estää niiden muodostumiseen johtavia kehityskulkuja sekä niihin liittyvien kielteisten ilmiöiden syntymistä tai laajentumista. Rinnakkaisyhteiskuntien riskitekijöiksi on tunnistettu muun muassa yhteiskunnan hyvinvointierojen kasvu, näköalojen puute sekä asuinalueiden sosio-ekonominen tai etninen segregoituminen.

Minimoidaan rikollisten vaikutusvalta

Rikoksilla ansaitulla rahalla ja väkivallan uhalla voidaan lisätä rikollisten vaikutusvaltaa yhteiskunnassa. Rahalla ja uhkalla voidaan yrittää vaikuttaa esimerkiksi viranomaisten, yritys-elämän ja poliitikkojen päätöksentekoon ja toimintaan. Vaikuttamisella ja painostamisella voidaan tavoitella kilpailun vääristymistä, monopoliasemaa, aiheuttaa korruptiota, vääristää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja saavuttaa rikollista asemaa.

Tuetaan rikollisuudesta ja ryhmästä irtautumista

Rikoskierteessä olevien henkilöiden rikollisuudesta irtautumista sekä ajautumista yhä syvemmälle ammattirikollisuuden maailmaan ja järjestäytyneen rikollisuuden osaksi tulee tukea. Rikollisuudesta irtautumista voidaan edistää esimerkiksi valistuksella, sosiaali- ja terveystalvuluilla, esimerkiksi päihdehoidolla, koulutuksella sekä mahdollisuudella työelämään. Palveluita ja apua tarjoavia toimijoita ovat muun muassa kunnat, hyvinvointialueet, järjestöt, yksityinen sektori ja valtio (esimerkiksi Rikosseuraamuslaitos), joiden kanssa strategista yhteistyötä pyritään laajentamaan.

6.4 Rikokselle erityisen alttiissa asemassa olevien henkilöiden suoja on parantunut

Päämäärässä on erityisesti kyse rikoksen tai epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi mahdollisesti joutuvien yksilöiden tunnistamisesta. Rikoksen kohteeksi joutuneelle voi aiheutua esimerkiksi fyysisiä, psykologisia ja taloudellisia seurauksia. Suojelupäämäärän keskiössä ovat rikoksen välittömät uhrit²², mutta suojelua tarvitsevat myös esimerkiksi todistajat, ilmiantajat, virkamiehet sekä sellaiset yritykset, joiden työskentelyyn voi liittyä rikollisten parissa työskentelyä. Tavoitteena on estää ennalta rikoksen uhriksi joutuminen, suojella ja turvata rikoksen uhreja sekä järjestää heille tarvitsemansa välttämätön apu ja tuki toipumiseen.

Päämäärä 4: Rikokselle erityisen alttiissa asemassa olevien henkilöiden suoja on parantunut

Tavoitteet:

- **Ennalta estetään** rikoksen uhriksi ja epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi joutumista
- **Suojellaan** uhreja uudelta vahingolta
- **Turvataan** uhrien oikeudet

22 Hallitusohjelman mukaisesti hallitus laatii uhripoliittisen toimenpideohjelman, jonka tavoitteena on turvata uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa rikoksen uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Ohjelman valmistelussa huomioidaan myös järjestäytyneen rikollisuuden vaikutus.

Ennalta estää järjestäytyneen rikollisuuden uhriksi ja epäasiallisen vaikuttamisen kohteiksi joutumista

Järjestäytyneen rikollisuuden uhriksi ja epäasiallisen vaikuttamisen kohteiksi joutuminen tulee pyrkiä estämään ennakoivasti. Ennalta estämisen keinoja ovat esimerkiksi henkilöiden valistaminen ja koulutus.

Toimenpiteiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon rikollisuuden erilaiset ilmene-mismuodot, mahdollisten uhrien tarvitsemat tukitoimet ja apu sekä viranomaisten tarvitsema koulutus.

Suojellaan uhreja uudelta vahingolta

Järjestäytyneen rikollisuuden uhriksi tai epäasiallisen vaikuttamisen kohteeksi joutu-neita henkilöitä suojellaan uudelta vahingolta. Vahingon uhka voi olla fyysinen, psyykkinen, taloudellinen tai sosiaalinen.

Turvataan uhrien oikeudet

Rikoksen uhrin asemaa tulee kehittää. Uhrien juridiset oikeudet saada apua tulee turvata sekä parantaa mahdollisuuksiaan saada neuvonta-, suojelu- ja tukipalveluja.

7 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan toimenpideohjelma

Edellä määriteltyjen strategisten päämäärien ja tavoitteiden toteutumista edistään oheisella toimenpideohjelmalla.

1. Järjestäytyneen rikollisuuden hallinnollisen torjunnan ja siihen liittyvän tietojenvaihdon tehostaminen lainsäädäntöteitse

Lainsäädäntöhanke, joka toteuttaa erityisesti seuraavia hallitusohjelman kirjauksia: ”Säädetään järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan erityislaki, joka mahdollistaa entistä tehokkaamman tietojenvaihdon ja hallinnollisen torjunnan.” ja ”Hallinnollista rikostorjuntaa koskevaa lainsäädäntöä kehitetään tukemaan niitä tarpeita, joita viranomaistoiminnan täysipainoinen ja tuloksekas toteuttaminen edellyttää.” Hankkeen yhteydessä selvitetään myös esimerkiksi mahdollisuutta säätää esitutkintaviranomaisen velvollisuudesta omaaloitteiseen tietojenantoon. Hallinnollisen torjunnan ja tietojenvaihdon tehostamista koskeva hanke, joka edistää ja tukee strategian kaikkia päämääriä ja tavoitteita. Mahdolliset yhteydet muihin hankkeisiin arvioidaan ja huomioidaan hankkeen aikana.

Päivävuutaho: SM

Muu vastuutaho: OM; muut tahot tarkentuvat jatkovalmistelun kuluessa

Tärkeitä toimijoita: Tarkentuvat jatkovalmistelun kuluessa

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Tarkentuvat jatkovalmistelun kuluessa

2. Yhteisen tilannekuvan ja tietoisuuden muodostaminen sekä analysoidun tiedon hyödyntäminen eri toimijoiden kesken.

Parannetaan viranomaisten ja elinkeinoelämän tietoisuutta järjestäytyneen rikollisuuden toimijoista ja järjestäytyneestä rikollisuudesta Suomessa, sekä kehitetään ja hyödynnetään analyysiä rikollisuuden vaikutuksista ja torjuntatoimien mahdollisuuksista viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja aluehallinnon tasoilla. Käytännön toimina tämän varmistamiseksi lisätään mm. tiedonvaihtoa, koulutusyhteistyötä ja yhteistyötä torjuntakohteiden paikallistamisessa.

Toiminta voidaan toteuttaa erityislain puitteissa tai itsenäisesti.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho: POHA, KRP, SM, VM, Tulli, Verohallinto, RISE, VNK, Traficom

Tärkeitä toimijoita: RVL, AVI:t, RTN

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, tarvittaessa haetaan ministeriöiden ja virastojen tutkimusrahoitusta.

3. Lisätään yhteistyötä opetusta tarjoavien ja tutkimusta toteuttavien laitosten kanssa.

Lisätään yhteistyötä tutkimusta tekevien ja opetusta tarjoavien laitosten kanssa. Lisätään tutkitun tiedon määrää ja parannetaan sen laatua järjestäytyneestä rikollisuudesta. Käytännön toimina perustetaan tehdyistä tutkimuksista, selvityksistä ja opinnäytetöistä tutkimus- ja tietotarvepankki, pidetään yllä listausta tulevaisuuden tutkimustarpeiden aiheista ja rahoitusmahdollisuuksista sekä lisätään luennointia, koulutusta ja konferenssityötä.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho: YM, Tulli, Verohallinto, KRP, POHA

Tärkeitä toimijoita: yliopistot, oppilaitokset, tutkijat ja opettajat, RTN

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, tarvittaessa haetaan ministeriöiden ja virastojen tutkimusrahoitusta.

4. Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntayhteistyön laajentaminen ja tiivistäminen.

Perustetaan järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan koordinoitu yhteistyön rakenne, joka tukee JR-strategian muita kuin lainsäädännöllisiä toimenpiteitä. Yhteistyöhön pyydetään ministeriöt, virastot, yksityinen sektori, järjestöt ja aluehallinto. Työryhmän jäseniä ovat osallistuvat tahot ja alatyöryhmiä muodostetaan tarpeen/ rikollisuuden mukaan. Yhteistyössä noudatetaan tullin MoU mallia.

Toiminta voidaan toteuttaa erityislain puitteissa tai itsenäisesti.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho: Tulli, SM, TEM, VM, Verohallinto, RISE

Tärkeitä toimijoita: ministeriöt, virastot, AVI:t, EK, Kauppakamarit, Kuntaliitto

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä.

5. Yhteiskunnan eri toimijoiden oman vastuun tunnistaminen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta.

Tiedotetaan mahdollisimman usein, laajasti ja näkyvästi kansalaisia näiden omien toimien vaikutuksista järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiin. Tuodaan julkiseen keskusteluun viranomaisten näkemys rikollisuuden haitoista, vastauksena julkisuudessa (true crime/some) esiintyvään rikollisen elämäntavan ihannointiin.

Toteutetaan viestintäkampanja lapsille ja nuorille järjestäytyneen rikollisuuden haitoista/vaaroista esim. osana koulupoliisitoimintaa. Hyödynnetään Nuoretjarikollisuus.fi sivustoa. Tuotetaan tietoiskuja, valistusmateriaaleja ja osallistutaan järjestäytyneestä rikollisuudesta käytävään julkiseen keskusteluun, mm. tiedottamalla strategiasta, sen tavoitteista ja vaikuttavuudesta.

Päävastuutaho: POHA

Muu vastuutaho: OM, OKM, VM, SM, Verohallinto, KRP, OPH

Tärkeitä toimijoita: ministeriöt, virastot, EK, RTN

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, käytävissä olevien resurssien puitteissa.

6. Viranomaisrekistereiden/perusrekistereiden tiedon oikeellisuuden ja luotettavuuden parantaminen.

Toimintatapoja ja lainsäädäntöä kehittämällä parannetaan perusrekistereiden tietojen oikeellisuutta ja luotettavuutta rekisteröintivaiheessa ja ajantasaisuutta tulevaisuudessa.

Perusrekisterillä tarkoitetaan tietokantaa, jonka tietopohjaa hyödynnetään säännöllisesti ja yleensä teknisen käyttöyhteyden avulla viranomaisten operatiivisissa tietojärjestelmissä ja tehtävissä.

Ensivaiheessa tarkasteltavia rekistereitä ovat: väestötietorekisteri (VM), kaupparekisteri (TEM), sekä yhdistys- ja säätiörekisteri (OM).

Rekistereiden tietosisällön ja sen valvonnan parantaminen laajemmin edellyttävät tiettyjen viranomaistahojen kouluttamista, tietoisuuden lisäämistä, riskienhallinnan tehostamista ja työkaluja sekä lainmuutoksia

Päävastuutaho: OM (yhdistys- ja säätiörekisteri), VM (väestötietorekisteri), TEM (kaupparekisteri)

Muu vastuutaho: SM PRH, Verohallinto, DVV

Tärkeitä toimijoita: Migri

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, työssä hyödynnetään ja tehdään yhteistyötä HTT-toimenpideohjelmassa tehtävien rekistereitä parantavien toimenpiteiden kanssa.

7. Rikosvastuun toteutuminen, rangaistustasot ja rangaistuksen täytäntöönpano.

Varmistetaan hallitusohjelmaan perustuvat lainsäädäntöhankkeet (aserikosuudistus, rikollisjoukossa toiminnan säätäminen koventamisperusteeksi, rikosvastuukäytäntö nuoremman käyttämisen rikoksessa välikappaleena erillisrangaistavuus, henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tekemisen erityisen nöyryyttävällä tavalla säätäminen koventamisperusteeksi, vankeuslainsäädännön muutostarpeiden tarkastelu) huomioiden, että järjestäytyneet ja jengirikollisuus tunnistetaan rangaistustasoissa ja rikosoikeusjärjestelmää sovellettaessa.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho:

Tärkeitä toimijoita:

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

8. Rikoshyödyn ja rikollisen omaisuuden menettäminen.

Rikoshyödyn ja rikollisen omaisuuden poisottaminen on merkittävä keino torjua järjestäytyneitä rikollisuutta ja sen kehittäminen edellyttää muun ohella lainsäädäntömuutoksia, jotta esimerkiksi rikolliseen toimintaan liittyvä selittämätön omaisuus voitaisiin tuomita menetetyksi.

Hallitusohjelman mukaan rikoshyödyn poisottamista helpotetaan esimerkiksi alentamalla vaadittavaa näyttökynnystä ja ottamalla käyttöön rikoshyödyn menettämistä koskeva menettely rikosoikeudenkäynnin ulkopuolella. Hallitus ryhtyy estämään lainsäädännöllisin toimin rahanpesua ja tehostaa erityisesti rahanpesuun liittyvää rikoshyödyn takaisinsaamista.

EU:n uuden ns. konfiskaatiodirektiivin (EU) 2024/1260 keskeisenä tavoitteena on järjestäytyneen rikollisuuden torjuminen tehostamalla rikollisen omaisuuden takaisin hankintaa ja menetetyksi tuomitsemista. Direktiivissä säädetään toimenpiteistä, joita jäsenvaltioiden tulee toteuttaa rikoshyödyn, rikosten-tekovälineiden ja omaisuuden jäljittämiseksi ja tunnistamiseksi, jäädyttämiseksi, menetetyksi tuomitsemiseksi ja omaisuuden hallinnoimiseksi. Eräs keskeinen uusi EU-tason velvoite on rikolliseen toimintaan liittyvän selittämättömän varallisuuden menetetyksi tuomitseminen.

Hallitusohjelman rikoshyödyn poisottamista koskevien kirjausten toteuttaminen ja konfiskaatiodirektiivin täytäntöönpano laajentavat mahdollisuuksia rikoshyödyn ja muun rikollisen omaisuuden poisottamiseksi.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho:

Tärkeitä toimijoita:

Aikataulutus: Konkreettiset lainsäädäntöehdotukset valmistellaan erillisessä työryhmässä, jonka toimikausi on 1.10.2024 – 30.9.2025.

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

9. **Satamaturvallisuuden parantaminen.**

Vahvistetaan satamaturvallisuutta ja varmistetaan satamien häiriötön toiminta estämällä järjestäytyneen rikollisuuden toimijoiden vaikutukset ja toiminta satamamissa säätämällä satamaoperaattoreiden velvollisuudesta tehdä tiettyjen satamissa työskentelevien työntekijäryhmien osalta turvallisuuselvityslain mukainen perusmuotoinen henkilöturvallisuuselvitys, tehostamalla Tullin yksityissektorin kanssa tehtävää MoU- yhteistyötä, varmistamalla Tullin mahdollisuudet saada luotettavaa ja oikea-aikaista tavaraa koskevaa ennakkotietoa vaikuttavan riskienhallinnan ja kohdevalinnan suorittamiseksi sekä tehostamalla satamaturvallisuuteen kytkeytyvää tullivalvontaan ja tullirikostorjuntaan liittyvää yhteistyötä ja tiedonvaihtoa EU tasolla ja kolmansien maiden kanssa.

Päävastuutaho: Tulli

Muu vastuutaho: VM, SM, OM, POHA

Tärkeitä toimijoita: RVL

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

10. **Oikeushenkilön rangaistusvastuun hyödyntäminen.**

Oikeushenkilön rangaistusvastuun hyödyntäminen on jäänyt vähäiseksi, ja sen käytön tehostaminen olisi perusteltua kiinnittämällä huomiota vastuumuotoon rikosten tutkinnassa ja sisäisessä koulutuksessa sekä hyödyntämällä työsuojeluviranomaisten oppeja ja kokemuksia viranomaisyhteistyöstä oikeushenkilön rangaistusvastuuseen liittyen. Järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien yritysten lakkauttaminen.

Päävastuutaho: POHA

Muu vastuutaho: KRP

Tärkeitä toimijoita: Syyttäjälaitos

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

11. Torjutaan viranomaisiin kohdistuvaa korruption uhkaa

Vahvistetaan hallintoa ja viranomaisten tietämystä korruptionriskeistä ja korruptiontorjunnasta mm. koulutuksella niin, että ennaltaehkäistään järjestäytyneen rikollisuuden mahdollisuuksia korruptoida viranomaisia tai soluttautua viranomaisiin. Turvallisuusselvityslain toimivuuden tarkastelu järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyen.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho: SM, VM, LVM, PLM, YM

Tärkeitä toimijoita: muut ministeriöt

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

12. Järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiin vaikuttaminen rikollisuudesta ja ryhmästä irtautumista tukemalla

Heikennetään järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytyksiä ja ryhmiä muiden maiden, kuten erityisesti Tanskan ja Ruotsin, hyviä käytäntöjä hyödyntäen ja saatuja oppeja soveltaen. Kehitetään ja laajennetaan exit-toimintaa. Tuetaan rikollisuudesta ja ryhmästä irtautumista ennen tuomiota, tuomion aikana ja tunnistetaan uudet tekijät.

Päävastuutaho: POHA

Muu vastuutaho: KRP, RISE, STM, RTN

Tärkeitä toimijoita: aluehallinto, kunnat ja järjestöt

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, käytettävissä olevien resurssien puitteissa.

13. Selvitetään viranomaisiin kohdistuvaa epäasiallista vaikuttamista ja tehostetaan ennalta estävyyttä.

Epäasiallinen vaikuttaminen on viranomaisiin kohdistuvaa häirintää, uhkailua, väkivaltaa, vahingontekoja ja korruptioyriytyksiä sekä virkamiesten perheenjäseniin tai ystäviin kohdistuneita vastaavanlaisia tekoja, jonka kohteeksi valikoidutaan jo tehdyn tai tulossa olevan viranomaispäätöksen vuoksi. Selvitetään, miten virkamiehiin pyritään tällä hetkellä epäasiallisesti vaikuttamaan. Arvioidaan selvityksen perusteella mahdollisesti ilmenevät muutostarpeet.

Päävastuutaho: OM

Muu vastuutaho: POHA, SM, KRP

Tärkeitä toimijoita: viranomaiset

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Virkatyönä, selvityksen teettämiseen haetaan rahoitusta Pohjoismaiden ministerineuvostolta.

14. Organisaatioiden toimintamallit uhkailu- ja kiristystilanteissa.

Varmistetaan, että jokainen virasto/viranomainen tekee työnantajan vastuun mukaiset työturvaohjeet, toimintasuunnitelman ja yhteistyösuunnitelmat turvallisuudesta vastaavien viranomaisten kanssa, sekä tarvittavissa määrin kouluttaa asiat henkilöstölleen, kuinka uhkailu/kiristystilanteissa sekä viraston sisällä havaittavan sisäisen uhan tilanteissa toimitaan. Toimenpiteen vastuutaho ministeriöiden osalta on valtioneuvoston kanslia ja alaisensa hallinnon virastojen osalta ministeriöt.

Päävastuutaho: VNK (ministeriöt) ja ministeriöt (virastot)

Muu vastuutaho: virastot

Tärkeitä toimijoita:

Aikataulutus: 2025 – 2028

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

15. Selvitetään tietoverkkoavusteisten petosrikosten torjunnan ja uhriusojelutoimenpiteiden parantamismahdollisuuksia.

Selvitetään, vastaavatko sääntely ja käytännöt järjestäytyneen rikollisuuden muuttuvia uhkakuvia ja toimintaympäristöä nyt ja tulevaisuudessa. TVA-petoksissa selvitetään esim. pankkien mahdollisuuksia puuttua selkeästi kyseenalaisiin rahasiirtoihin. Parannetaan yhteistyötä yksityisten toimijoiden kanssa. Petosrikosten ennalta ehkäisevien toimenpiteiden yhdistäminen rahanpesun estämisen mekanismeihin ja toimenpiteisiin. Verkkoalustoilla selvitetään alustojen ylläpitäjille tiukempaa riskienhallintaa/ huolellisuusvelvoite. Toimenpiteessä otetaan huomioon ja hyödynnetään muissa valtioneuvoston ohjelmissa tehtävä selvitystyö.

Päävastuutaho: POHA

Muu vastuutaho: KRP, Traficom, Verohallinto

Tärkeitä toimijoita: RTN, Teleoperaattoriyhteistyö

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

16. Selvitetään, kuinka varmistetaan viranomaisten toimintakyky ja resurssit, joilla turvataan tutkinnan reaaliaikaisuus.

Selvitetään, kuinka voidaan varmistaa viranomaisten toimintakyky ja resurssit, joilla turvataan tutkinnan reaaliaikaisuus. Mitä nopeammin rikokseen ja rikolliseen päästään kiinni, sitä todennäköisemmin rikosvastuu toteutuu ja aiheutettu haitta pienenee.

Päävastuutaho: SM

Muu vastuutaho: POHA, OM, Tulli, VM

Tärkeitä toimijoita: RVL
Aikataulutus: 2025 – 2027
Resurssivaikutukset: Virkatyönä

17. Yrityspetosten katkaisu - yritys uhrin asemassa.

Kaupparekisteri-ilmoituksiin liittyvää varmistuskäytäntöä arvioidaan yrityskaappausten ja identiteettivarkauksien estämisen näkökulmasta. Patentti- ja rekisterihallitus on ottanut käyttöön menettelyjä, joilla rekisteriin merkitty yritys tai rekisteriin merkittävä henkilö voi itse vähentää väärinkäytösten riskiä. Arvioidaan Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa, olisiko kaupparekisterissä mahdollista ja perusteltua ottaa käyttöön muita vapaaehtoisia menettelyjä väärinkäytösten estämiseksi tai kehittää jo käytössä olevia, ja selvitetään tästä aiheutuvat kustannukset. Lisäksi arvioidaan tarvetta tietopakettile väärinkäytöksiltä suojautumisessa.

Päävastuutaho: TEM
Muu vastuutaho: PRH
Tärkeitä toimijoita:
Aikataulutus: 2025 – 2027
Resurssivaikutukset: Virkatyönä

18. Selvitys järjestäytyneen rikollisuuden uhrien tukitarpeista.

Selvitetään, millaista tukea järjestäytyneen rikollisuuden uhrit tarvitsisivat ja millaisen tuen tarvetta tulisi parantaa ja tehostaa. Huomioidaan myös uhri - tekijä - aseman moninaisuus.

Päävastuutaho: OM
Muu vastuutaho: STM
Tärkeitä toimijoita:
Aikataulutus: 2025 – 2027
Resurssivaikutukset: Virkatyönä, tarkoituksena hakea EU rahoitusta.

19. Selvitys järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista.

Kansainvälisten arvioiden mukaan ihmiskauppa on yksi järjestäytyneen rikollisuuden tulonlähteistä. Tarvitaan tutkittua tietoa ja kansallista tilannekuvaa järjestäytyneen rikollisuuden ja ihmiskaupparikollisuuden yhtymäpinnoista.

Päävastuutaho: OM
Muu vastuutaho:
Tärkeitä toimijoita:
Aikataulutus: 2025 – 2027
Resurssivaikutukset: Virkatyönä, tarkoituksena hakea EU rahoitusta.

20. **Edistetään järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa Euroopan Unionissa ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä**

Vaikutetaan ennakoivasti järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen EU-lainsäädännön kehittämiseen, sekä toimintaohjelmien ja strategioiden laadintaan. Vaikutetaan ennakoivasti EU:n sisäisen turvallisuuden strategian valmisteluun. Osallistutaan aktiivisesti korkean tason tiedonvaihtoryhmän (HLG) antamien suositusten arviointiin ja jatkotyöhön painottamalla lainvalvontaviranomaisten tietoon pääsyn tärkeyttä järjestäytyneen rikollisuuden torjumisessa ja tutkimisessa. Osallistutaan ennakoivasti Europolin ja Eurojustin kehittämistä koskevaan työhön. Huomioidaan järjestäytyneestä rikollisuudesta laaditut EU-strategiat ja toimintasuunnitelmat kansallisessa päätöksenteossa ja hyödynnetään järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa tukevien EU-virastojen työtä. Edistetään tarkoituksenmukaisia toimia, joilla varmistetaan sosiaalisen median turvallisuus ja rikoksettomuus käyttäjille. Tehdään tiivistä yhteistyötä Pohjoismaiden kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi, tehdään yhteistä vaikuttamistyötä EU:ssa ja vaihdetaan tietoja kansallisista ratkaisuvaihtoehdoista. Edistetään aktiivisesti kansainvälistä järjestäytyneen rikollisuuden vastaista yhteistyötä erityisesti Euroopan unionissa ja Yhdistyneiden Kansakuntien kontekstissa.

Päävastuutahot: OM, SM

Muu vastuutaho: VM, POHA, KRP, Tulli, RISE

Tärkeitä toimijoita:

Aikataulutus: 2025 – 2030

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

21. **Arvioidaan ns. aluekieltojen hyödynnettävyyttä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa**

Arvioidaan Tanskassa käytössä olevien oleskelu- ja/tai aluekieltojen tai muiden kokoontumisrajoitusten hyödynnettävyyttä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Arvioinnissa otetaan huomioon nuoriso- ja jengirikollisuuden vastaisen ohjelman perusteella sisäministeriön yhdessä oikeusministeriön kanssa toteuttama selvitys.

Päävastuutaho: SM

Muu vastuutaho: OM

Tärkeitä toimijoita:

Aikataulutus: 2025 – 2027

Resurssivaikutukset: Virkatyönä

8 Strategian toimeenpano ja seuranta

Strategian linjaukset ohjaavat Suomen toimintaa järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kukin ministeriö ja viranomainen vastaavat toimialalleen kuuluvien toimenpiteiden valmistelusta ja toteutuksesta. Toimenpideohjelman toimeenpanon ohjauksesta ja seurannasta vastaa ohjausryhmä, jonka asettaa oikeusministeriö. Ohjausryhmän puheenjohtaja ja sihteeristö tulee oikeusministeriöstä. Ohjausryhmä seuraa toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta ja ryhtyy tarvittaessa²³ valmistelemaan lisätoimenpiteitä, sekä informoi toimenpiteiden edistymisestä sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmässä. Strategian seuranta, vaikuttavuus ja toimenpiteiden uudelleenkohdentaminen tehdään parhaan²⁴ mahdollisen käytettävissä olevan tiedon avulla. Mittareiden asettamisessa haetaan tehokkaita, halpoja ja vaikuttavuutta kuvaavia mittareita²⁵. Tiedot tavoitemittareiden²⁶ organisaatiokohdaisista tuloksista tuottaa ja analysoi toimenpiteitä tehnyt organisaatio. Toimenpiteiden toteutumista esitellään ja seurataan sisäisen turvallisuuden ja oikeudenhoidon ministerityöryhmässä puolivuositain.

23 Strategian vaikuttavuuden tehostamiseksi sen tulee olla dynaaminen, haasteisiin vastaava ja reaktiivinen, jossa toimenpiteitä voidaan luoda ja kohdentaa sekä luopua toimenpiteistä rikollisuuden muuttuessa ja uusien haasteiden ilmetessä.

24 Kvalitatiivisten mittareiden laatimisen vaikeus, kalleus ja todellinen mittaavuus ovat liian kallis ja vaikea tavoite. Mittareiden kehittäminen ja parantaminen ovat yksi toimenpideohjelman alakohdista. Vaikuttavuutta voidaan myös mitata valikoiden esim. keskeisimmät toimenpiteet ja jatko kehittää toimenpideohjelman hankkeina. Esim. Tanskan strategiassa on pitkälistaus selvitettävistä asioista, joka osaltaan pitää strategiatyön elossa ja tuottaa uuden tiedon lisäksi tietoa ongelmien kehityksestä/muutoksesta eli pitää strategiaprosessia elossa. Strategiaa laadittaessa työryhmä kuuli mm. Uuden-Seelannin haasteista ja panostuksesta määrällisten mittareiden laadinnassa. Torjuntatoimien vaikuttavuutta voidaan todentaa ja analysoida myös

25 Torjuntatoimien vaikuttavuutta voidaan todentaa ja analysoida myös laadullisten mittareiden avulla, kuten tehdyn työn määrän ja laadun avulla.

26 Jos määrällisten mittareiden laatiminen osoittautuu liian kalliiksi tai niiden mittaamisen todentaminen herättää enemmän kysymyksiä kuin vastauksia, niin käytetään laadullisia mittareita tai muita korvaavia tapoja arvioida vaikuttavuutta.

Strategian toteuttaminen ja vaikuttavuuden seuranta vaativat organisaatioiden työpanosta ja resurssointia. Rikksentorjunnallisten toimien osalta hyödynnetään rikksentorjuntaneuvoston asiantuntemusta. Oletuksena on, että torjuntatoimien yhteisvaikutus järjestäytyneen rikollisuuden osallistujien, rikosten ja markkinoiden määrään sekä yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ovat panostusta suuremmat, eli strategian toteuttaminen säästää ja tuottaa valtiontalouteen rahaa enemmän kuin kuluttaa sitä. Strategian toimeenpano tehdään virkatyönä, eikä se edellytä lisäresurssointia. Toimenpidekohtaisesti on edellä ilmoitettu, jos tarkoitus on hakea ulkopuolista rahoitusta esim. selvityksiin.

Liite 1

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan kiinteästi liittyvät muut hankkeet

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntastrategian valmistelussa on tunnistettu erityisesti seuraavia hankkeita, joilla on kiinteä yhteys järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaan. Päällekkäisen työn välttämiseksi ja resurssien tehokkaan käytön varmistamiseksi järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan toimenpideohjelman perusteella ei ryhdytä uusiin sellaisiin toimenpiteisiin, jotka ovat merkittävältä osin päällekkäisiä näiden hankkeiden kanssa.

Jäljempänä on mainittu järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan kannalta sellaisia hankkeita, joiden valmistelua tai toimeenpanoa on tärkeää yhteen sovittaa ja koordinoita järjestäytyneen rikollisuuden torjuntastrategian toimeenpanon kanssa. Lisätausta ei ole tyhjentävä.

- Toimenpideohjelma nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi vuosille 2024–2027 (VN periaatepäätös OM/2024/74)
- Aserikoksia koskevan sääntelyn muuttaminen (OM077:00/2022)
- Ensikertalaisuussäännösten muuttaminen (OM076:00/2023)
- Lainsäädäntöhanke poliisin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (SM047:00/2023)
- Lainsäädäntöhanke poliisin rekisteriin tallennettuja biometrisiä tietoja koskevan sääntelyn muuttamiseksi (SM048:00/2023)
- Lainsäädäntöhanke poliisin tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi (SM046:00/2023)
- Tietojenvaihtodirektiivin (EU) 2023/977 kansallinen täytäntöönpano (SM029:00/2023)
- Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (SM023:00/2024)
- Lainsäädäntöhanke PNR-lain muuttamiseksi (SM017:00/2024)
- Lainsäädäntöhanke tilitapahtumien lisäämisestä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään (SM006:00/2024)
- Pysyvien oleskelulupien myöntämistä koskevan lainsäädännön uudistaminen (SM007:00/2024)
- Selvityshanke Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien muutostarpeista Schengen-alueen sisärajoilla (SM052:00/2023)

- Lainsäädäntöhanke ampuma-aselain muuttamiseksi (SM021:00/2024)
- Lainsäädäntöhanke Prüm II -asetuksesta (SM018:00/2024)
- Lainsäädäntöhanke Rahanpesulainsäädännön kokonaisuudistus (VM053:00/2024)
- Menettämisseuraamuksia koskevat lainsäädäntömuutokset (OM062:00/2023)
- Työperäistä hyväksikäyttöä koskevan sääntelyn muuttaminen (kiskonta työelämässä) (OM093:00/2023)
- E-evidence-asetuksen ja –direktiivin täytäntöönpano (OM099:00/2023)
- Rangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn tarkistaminen (katujengit, lapsen yllyttäminen, nöyryyttäminen) (OM095:00/2023)
- Ympäristörikosdirektiivin täytäntöönpano (OM034:00/2024)
- Pakoterikosdirektiivin täytäntöönpano (OM167:00/2023)
- ihmisalakuljetusdirektiiviehdotus (OM007:00/2024)
- Korruptiontorjuntadirektiiviehdotus (OM039:00/2023)
- Korruptionvastainen strategian ja toimenpideohjelman päivittämisen valmistelu- ja ohjausryhmä (OM053:00/2024)
- Tehoa korruptiontorjuntaan -hanke OM089:00/2024
- Tietojenvaihtosääntelyn sujuvoittaminen vankilaturvallisuuden parantamiseksi sekä työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunnan tehostamiseksi (OM063:00/2023)
- Pakkokeinolain muutostarpeiden arviointi (OM055:00/2023)
- Uhipoliittinen toimenpideohjelma (OM084:00/2023)
- YK:n yleissopimus tieto- ja viestintätekniikan rikollisiin tarkoituksiin käyttämisen torjumiseksi
OM060:00/2024
- Lainsäädäntöhanke: Kriittisen infrastruktuurin tunnistaminen ja kriisinkestävyyden parantaminen (SM047:00/2022) ja sen osaksi liitetty lainmuutosesitys turvallisuus selvitysten laajentamiseksi satamissa (OM166:00/2023)
- Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian ja toimenpideohjelman päivittäminen (TEM041:00/2024)
- Julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijaryhmä VM099:00/2024
- Hallitus poistaa tietojenvaihdon esteitä rikostorjunnassa (OM068:00/2024)
- Vankeuslain ja tutkintavankeuslain kehittäminen (1. hallitusohjelmakirjauksiin keskittyvä vaihe, HE:n perusteella muun muassa mahdollistetaan myös tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle) OM039:00/2021
- Vankeuslain ja tutkintavankeuslain kehittäminen (2. vaihe) OM085:00/2024

Liite 2

12.12.2024

Tackling Organised Crime: Viewpoints on Nordic Policies and Practises (TOC24) -hanke: arvioita Tanskan ja Ruotsin järjestäytyneen rikollisuuden vastaisista toimenpiteistä

Suomen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategian päivittämisen taustaksi on selvitetty Tanskan ja Ruotsin lähestymistapoja sekä toimenpiteiden vaikutuksia. Selvitys on toteutettu Poliisiammattikorkeakoulun (Polamk) koordinoimassa hankkeessa yhdessä Helsingin yliopiston Kriminaali- ja oikeuspolitiikan instituutin (Krimo) kanssa. Hanketta on rahoittanut Pohjoismaiden ministerineuvosto.

Seuraavassa esitetään suppea kooste hankkeessa esille tulleista tutkimushavainnoista ja viranomaisarvioista. Tutkimushavainnot perustuvat hankkeen yhteydessä laadittuun kirjallisuuskatsaukseen. Viranomaisarviot pohjautuvat dokumenttiaineistoon ja kohdemaihin suuntautuneelta opintovierailulta koottuihin tietoihin.²⁷

Tutkimushavainnot

Arviointitutkimuskatsauksen perusteella voidaan nostaa esiin joitakin lupaavia toimenpiteitä koskevia tuloksia

- Tanskan nuorille tarkoitetusta nuorisorikoslautakunnasta, jonka tulokset viittaavat positiiviseen rikosten ennaltaehkäisyvaikutukseen, vaikka tuloksiin liittyy useita varauksia.
- Tore 2 -projektista, jossa ilmoitetun rikollisuuden taso sekä koettu pelko ja haavoittuvuus vähenivät projektin aikana. Mitattuja vaikutuksia ei kuitenkaan voida helposti eristää tai suoraan liittää operaatioon.
- Poliisin kohonneesta läsnäolosta haavoittuvilla alueilla, jonka seurauksena poliisi pidätti enemmän henkilöitä ase- ja huumerikoksista epäiltyinä ja havaittiin vähennystä rekisteröidyissä ryöstöissä ja murroissa. Myös kiinteistönomistajien yhteistyön on havaittu vähentävän rikosten määrää haavoittuvilla alueilla.

27 Hankkeen loppuraportin käsikirjoitus: Muttilainen, V., Jukarainen, P., Limnell, A., Villman, E. & Kaakinen, M. (2024). *Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta Tanskassa ja Ruotsissa: havainnot toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista*. Käsikirjoitus, 12. joulukuuta 2024.

- Valvontakameroiden käytöstä: Ruotsissa valvontakameroiden käyttöönotto liittyi väkivallan vähenemiseen, mutta ei merkittävään muutokseen omaisuusrikoksissa tai rikosten selvittämisessä. Tanskassa kameravalvonnan ei havaittu ennaltaehkäisevän rikollisuutta, mutta rikosten selvittäminen parani alueilla, joille valvontakamerajärjestelmät asennettiin.

Prosessiarvioinnit ovat myös tuoneet esiin joitakin tärkeitä huomioita toimenpiteiden toimivuudesta:

- Resurssien kohdentaminen tiettyyn ongelmaan on oltava pitkäaikaista. Esimerkiksi alueellisilla poliisioperaatioilla haavoittuvilla alueilla on nähty hyviä tuloksia, mutta väliaikaisilla operaatioilla on ollut ennen kaikkea lyhytaikainen vaikutus.
- Järjestäytynyt rikollisuus vaatii usein erityisiä toimenpiteitä. Useat arvioinnit osoittavat, että jos toimenpiteet oli suunniteltu kohdistumaan laajaan kirjoon rikosongelmia, mukaan lukien rikollisryhmien rikollisuus, nämä toimenpiteet olivat usein tehokkaampia torjumaan vähemmän järjestäytyntä ja vähemmän vakavaa rikollisuutta.
- Irtautumistyön organisoiminen kansallisella tasolla voi helpottaa järjestelmällisen työn organisointia, moniammatillista työtä sekä vakavien uhkien kohteena olevien irtautujien sijoittamista.

Viranomaisarvioita

Tanskan jengipakettien keskeiset toimenpiteet tukevat monilta osin poliisin ja muiden lainvalvontaviranomaisten työtä. Viranomaisten itsearvioon perustuvat keskeisimmät havainnot ainakin jossain määrin lupaavista keinoista voidaan tiivistää seuraavasti:

Rangaistukset ja aseisiin liittyvät toimenpiteet

- Jengisäännös rangaistusten kaksinkertaistamisesta on osoittautunut poliisin keskeiseksi välineeksi jengirikollisuuden torjunnassa rauhoittaen rikollisympäristöjä.
- Rangaistusten kiristäminen vakavista ampuma-aserikoksista on vähentänyt aseiden kantamista julkisessa tilassa mutta veitsien käyttö on lisääntynyt.
- Jengien tapaamisiin puuttuminen
- Jengien kokoontumistiloja koskevat rajoitukset ovat toimivia keinoja jengikonfliktien torjunnassa mutta eivät tehoa jengeihin, joilla ei ole vakinaisia tiloja.
- Alue- ja oleskelukiellot pitävät jengiläiset poissa tavanomaisesta ympäristöstään, mutta poliisilla on niukasti informaatiota näiden kieltojen vaikutuksista.

Rikosprosessien parantaminen

- Nopea kuuleminen oikeudenkäynnissä, vihjepalkkioiden korottaminen, digitaalisen analyysin vahvistaminen sekä teknologiapooli ovat parantaneet jengirikosten paljastumisen ja tutkinnan edellytyksiä.
- Etäkuulustelut, hyökkäyshälyttimet sekä kiellot saapua kuultavaksi ovat suojanneet rikosten todistajia.

Vankiloiden turvallisuuden ja rikollisuudesta irtautumisen edistäminen

- Erytisen suojatut vankilaosastot, tiukempi kuri, kommunikaation rajoittaminen ja poistumisehtojen tiukennukset ovat parantaneet vankiloiden turvallisuutta ja vähentäneet jengikonflikteja.
- Rikollisuudesta irtautumistoimien koordinaatio on tehostunut.
- Löyhemmin jengissä mukana olevien irtautumisen tukeminen on auttanut ehkäisemään jengikytkentöjen muodostumista kiinteiksi.

Muita aloitteita

- Rikollisryhmän toiminnan kieltäminen oikeuden päätöksellä voi estää toiminnan julkisuutta ja paikallista näkyvyyttä.
- Poliisiin, veroviranomaisen ja muiden viranomaisten välisellä yhteistyöllä voidaan paljastaa ja estää talousrikollisuutta ja etuuksien väärinkäyttöä (esim. kansallinen jengineuvosto, Al Capone -yhteistyö)

Ruotsia koskevat tarkastelut koskivat järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan viranomaisyhteistyötä sekä lapsiin ja nuoriin ja rikolliseen talouteen kohdistuvia keinoja. Niiden perusteella voidaan nostaa esille seuraavia esimerkkejä lupauksia herättävistä keinoista.

Monipuolinen viranomaisyhteistyö

- Järjestäytyneen rikollisuuden vastainen pitkäjänteinen moniviranomaisyhteistyö on tuottanut hyviä tuloksia vakavan väkivallan torjunnassa ja rikollisen talouden vähentämisessä.
- Viranomaisten yhteinen ennakoiva tilannekuvatoiminto tuottaa säännöllisesti monipuolista tietoa järjestäytyneestä rikollisuudesta sekä siihen liittyvistä uhkista ja haavoittuvuuksista.
- Yritysten ja luonnollisten henkilöiden rekisteritietojen oikeellisuuden tarkistuksilla on estetty laillisen liiketoiminnan hyödyntämistä rikoksiin.
- Onnistunut kohdevalinta on edesauttanut rikollisryhmien avainhenkilöiden kiinnisaamisessa.
- Tarkastuksissa on paljastettu lastensuojelun ja hoiva-alan yritysten kytkentöjä järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja tunnistettu tarve suojata haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä.

Lasten ja nuorten rekrytoitumisen estäminen

- Bob-aloitteen ja siihen liittyvän viranomaisyhteistyön odotetaan ennalta estävän lasten ja nuorten ajautumista vakavaan rikollisuuteen. Toiminnan vaikuttavuuden lisääminen edellyttää viranomaisten toimivaltuuksien ja niiden välisen tietojenvaihdon kehittämistä.
- Lapsiin ja nuoriin kohdistuva viranomaisyhteistyö on tarpeellista, vaikka siihen liittyykin monia haasteita (esim. epäyhtenäiset menetelmät, tietojenvaihdon esteet).

Rikolliseen talouteen liittyvät toimenpiteet

- Poliisille on äskettäin annettu mahdollisuus oma-aloitteisesti selvittää ulosottovelat ja takavarikoida omaisuutta, mikä on edistänyt rikoshyödyn takaisinperintää.
- Rikollista toimintaa voidaan vaikeuttaa myös erilaisilla hallinnollisilla keinoilla (esim. yritysten toiminnan lakkauttaminen).

Muita huomioita

Tutkimustietoa voidaan pitää luotettavampana kuin viranomaisten itsearvioihin pohjautuvaa tietoa. Tutkimustieto kuvaa kohdennetusti osaa toimenpiteistä mutta tiedossa on myös runsaasti aukkoja. Vaikuttavuutta on usein vaikea todentaa monien asiaan vaikuttavien tekijöiden vuoksi. Tulevaisuudessa järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen strategiatyön tueksi tarvitaan sekä meillä että muualla vahvempaa ja monipuolisempaa tutkimustietoa.

Viranomaistieto kuvaa laajasti toimenpiteitä mutta näytön luotettavuutta ja vahvuutta on vaikeaa osoittaa. Tieto on usein hajanaista eikä sisällä tasapainoisesti eri tahojen näkemyksiä. Viranomaistiedolla on oma täydentävä paikkansa järjestäytyneen rikollisuuden vastaisten toimenpiteiden seurannassa.

LÄHTEET

- Europol: Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA), 2021. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf
- FATF: Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures, Finland, Mutual Evaluation Report 2019. <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/mer/MER-Finland-2019.pdf.coredownload.inline.pdf>
- Hallituksen esitys HE 205/2024 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi
- Harmaantalouden selvitysyksikkö: Järjestäytynyt rikollisuus suomalaisessa yrityskentässä. Selvitys 14/2024, 2024.
- Mutttilainen, V., Jukarainen, P., Limnell, A., Villman, E. & Kaakinen, M. (2024). Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta Tanskassa ja Ruotsissa: havainnot ja toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista. Käsikirjoitus, 12. joulukuuta 2024.
- Poliisiammattikorkeakoulu: Järjestäytyneen rikollisuuden Suomessa, Katsauksia 32, 2023. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/795090/POLAMK_Katsauksia_32.pdf
- Poliisiammattikorkeakoulu: Järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan haasteet ja keinot, Katsauksia 33, 2023. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/795092/POLAMK_Katsauksia_33.pdf
- Straffbarhetsåldern, SOU 2025:11. Justitiedepartementet, Sverige. <https://www.regeringen.se/contentassets/ede3c3112e7d49dbb36021c8c29e7412/straffbarhetsaldern-sou-202511.pdf>
- The organised crime index: Organised crime in Finland, 2023. <https://ocindex.net/2023/country/finland>
- Työ- ja elinkeinoministeriö: Valtion kotoutumisen edistämishjelma 2024–2027. Julkaisuja 2025:2. 2025.
- United Nations Office on Drugs and Crime: Organized Crime Strategy Toolkit for Developing High-impact Strategies, 2021. https://sherloc.unodc.org/cld/uploads/pdf/Strategies/OC_Strategy_Toolkit_Ebook.pdf
- Valtioneuvoston periaatepäätös nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemisen ja torjumisen toimenpideohjelmasta vuosille 2024–2027. Valtioneuvoston periaatepäätös OM/2024/74
- Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:45, Tanja Tamminen
- Menetelmiä korruption kokonaisvaltaiseen seurantaan, KORSI-projektin raportti 2; https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162538/VNTEAS_2020_45.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- von Lampe, Klaus, <http://www.organized-crime.de/organizedcrimedefinitions.htm>

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-400-069-7(PDF)